БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улаı-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 83 (8915)
АПРЕЛИИН 9
ЧЕТВЕРГ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Абаһан уялгаяа заабол дүүргэхэ

…аяхан КПСС-эй обкомой ээл…тэ пленум боложо, хэдэн шухала …удалнуудые, тэрэ тоодо мал ажа… ашаг шэмые ехээр дээшэлүүлхэ …ар абаһан уялгануудаа респуб…ын колхоз болон совхозуудай …зэргээр дүүргэжэ байһан тухай, …хабарай тарилгые һайнаар үн…хэ тухай асуудал зүбшэн хэл…

…ПСС-эй түүхэтэ XXI съездын …оолнуудаар зоригжоһон респуб…мнай колхоз, совхозууд 1959 …—долоон жэлэй түрүүшын …э эрид ехэ хубилалта туйлажа, …ан уялгаяа заабол дүүргэхын …да оролдосотойгоор ажаллажа …а. Энээнэй ашаар республика… бүхы дээрээ гүрэндэ мяха ху…даха талаар нэгэдэхи кварта…гаа түсэб 151,7 процент дүүргэв. …түсэбөө хоёрһоо үлүү дахин …гэһэн колхозууд олон. 1959 …нэгэдэхи кварталда гүрэндэ һү …он үндэгэ худалдаха түсэбүүдээ …н аймагууд тэрэшэлэн амжал…айгаар бэелүүлээ.

…үгөөр олонхи аймагууд, колхоз …он совхозууд абаһан уялгаяа …алтагүйгөөр бэелүүлжэ байна …э КПСС-эй обкомой VIII пле…тэмдэглэбэ. Юуб гэхэдэ, нэгэдэ… кварталда гүрэндэ һү худалда… түсэбөө республикамнай дүүр…үй. Һү худалдаха түсэб миил … процент, үндэгэ—95,6 процент …эдхэгдөө. Энэмнай огто тэсэ…гүй ябадал болоно.

…арим аймагууд энэ талаар илан…а ехээр гээгдэжэ ябана. Курум…най аймагай колхозууд нэгэдэхи …арталда гүрэндэ мяха худалдаха …эбөө миил 40,7 процент, Хориин …хозууд—58,3, Мухаршэбэрэй — …процент дүүргэнхэй. Зэдын, Бар…най, Хэжэнгын аймагууд гүрэн… һү худалдаха түсэбөө арай …э жараад процент дүүргэһэн бо…ю. Тэрэшэлэн үндэгэ худалдаха …эбөө Яруунын аймаг миил—25,8 …ент, Заиграйн—26,8 процент, …нскын—46,4 процент бэелүүл… байна. Кяхтын, «Эрдэм» совхо…д мүн иимэрхүү байдалтай.

…лохон аймагууд, колхоз болон …хозууд абаһан уялгаяа яахадаа …гэнэгүйб гэбэл, гол шалтагаа…нь—олониитын дунда эмхидхэ… худэлмэри ёһотойгоор ябуулаг…агүй, социалистическэ мүрысөөн …дхэгдэнэгүй, хэнэй ямараар, …шан гээд ажаллажа байһан ту… уялгаяа дүүргэхын тула юу хэ… байһан тухайнь хаанашье хэлэг…эгүй, түрүүшүүлэй дүй дүршэл …эрүүлэгдэнэгүй. Энэ тобшолол …руулхын тулада гансахан жэшээ …улая. Кударын аймагай Лени… нэрэмжэтэ колхоздо коммунист …Банзаракцаевай даадаг МТФ һү …а түсэбөө дүүргэнэгүй. Нёдон…ой нэгэдэхи кварталайхида орхо… һураггүй бага һү һаанхай. Гол …б энэ юун дээрэһээ болоноб гэ…, һаалишадай хоорондо мүры… эмхидхэгдэнэгүй. Хэн хэээ хэ…шнээн һү һаагааб гэжэ нүхэр …зарақцаев огто мэдэхэгүй байба. …алишадай худэлмэриин үрэ дүн… тэмдэглэдэг самбаршье тэндэ …

…имэрхүүгээр ажаллажа байгаа …, абаһан уялгаяа дүүргэхэ бэрхэ… бшуу.

…ПСС-эй обкомой VIII пленум … асуудал дэлгэрэнгыгээр зүбшэн …эд, ехэ дутуу дундануудые хур…саар элирүүлхэһээ гадна, социалистическэ уялгаяа заатагүй дүүргэхын тулада ойрын һарануудта бэелүүлэгдэхэ ёһотой бодото хэмжээябуулгануудые хараалба. Пленумэй баталан абаһан тогтоол манай газетын мүнөөдэрэй номерто хэблэгдэнхэй.

Партиин райкомууд, аймгүйсэдкомууд, тэрэшэлэн колхозой правленинүүд, партийна организацинууд энэ тогтоол бэелүүлхын тулада эмхидхэлэй худэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха болоно. Уялгаяа дүүргээгүй зарим колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд элдэб янзын шалтаг урдаа баряад, бэеэ үмөөрхые хүсэдэг. Энээнийе ехэл муу заншал, өөдэгүй һэбхи ябадал гэжэ тоолохоор. Хүн бүхэн абаһан уялгаяа дүүргэхэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ зэргэтэй. Тиихын тулада һайнаар ажаллаха, үүсхэл оролдолго гаргаха, ажалшадай дунда ехэ худэлмэри ябуулха, тэдэнийе шэн габьяата хэрэгүүдтэ зоригжуулха, тэдээндэ бодото туһаламжа үзүүлхэ шухала.

Аймаг, колхоз, совхоз бүхэн социалистическэ уялгаяа дүүргэхэ гүйсэд арга боломжотой. Зүгөөр али бүхы арга боломжонуудаа һайнаар элирүүлхэ, зүбөөр, ашатай туһатайгаар хэрэглэхэ гэһэн зорилго табигдана.

Оронойманай түрүү республиканууд, хизаарнууд, областьнууд абаһан уялгануудаа хэдэн дахин үлүүлэн дүүргэжэ байна ха юм. Тиигээд долоон жэлэйнгээ түсэб 3—4 жэл соо дүүргэхээр бэлэн байһанаа тэдэнэр мэдүүлнэ. Тэдэнэр хайшан гээд иимэ ехэ амжалта туйланаб гэхэдэ, дотоодынгоо арга боломжонуудые гүйсэдөөр элирүүлээд, шадамар бэрхээр хэрэглэнэ, ажалшадай дунда ойлгууламжын худэлмэри хүсэтэйгөөр ябуулна, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ, хүнүүдэй эдэбхи үүсхэлые ударидан бадаруулна.

Манайшье республикын түрүү колхозууд энэ талаар эрхим һайн үльгэр жэшээ харуулна бшуу. Эдэ түрүүшүүлэй иимэ һайн үльгэр жэшээнүүдые, дүй дүршэлые хүн бүхэнэй халан абаад, улам саашадаа дамжуулхынь тулада партийна организацинууд ехэ юумэ хэхэ зорилготой.

Мүрысэжэ байһан аймагууд болон колхозуудай түлөөлэгшэд хоорондоо ябалсажа, бэе бэеынгээ хэжэ байһан худэлмэритэй танилсана, дүй дүршэлөө андалдан абалсана, дутуу дундануудаа элирүүлэлсэнэ. Энэ хадаа ехэ һайшаалтай хэрэг байна. Энэмнай бэе бэеынгээ социалистическэ уялгануудай хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһыень шалгаһан ёһотой шалгалта болоно бшуу. Иимэ шалгалтые бригада, фермэнүүдэй хоорондо, мүн тус тус хүнүүдэй хоорондо хэжэ байхада яахаб. Уялгаяа дүүргэнгүй гээгдэжэ ябаһан хүнүүд хани нүхэдэйнгөө урда нюураа улайг лэ. Иимэ худэлмэри ходо ябуулжа байбал, ехэ һайн нүлөө үзүүлхэ, гээгдэгшэдые урагшань татаха, түрүүшүүлэй зэргэдэ оруулха байһаниинь лабтай.

Нүхэд, хүдөө ажахынхид! Оронойнгоо урда абаһан уялгаяа заабол дүүргэхэ гээшэ танай нангин хэрэг болонхой. Абаһан уялгаяа дүүргыт, хэлэһэн үгэдөө хүрыт!

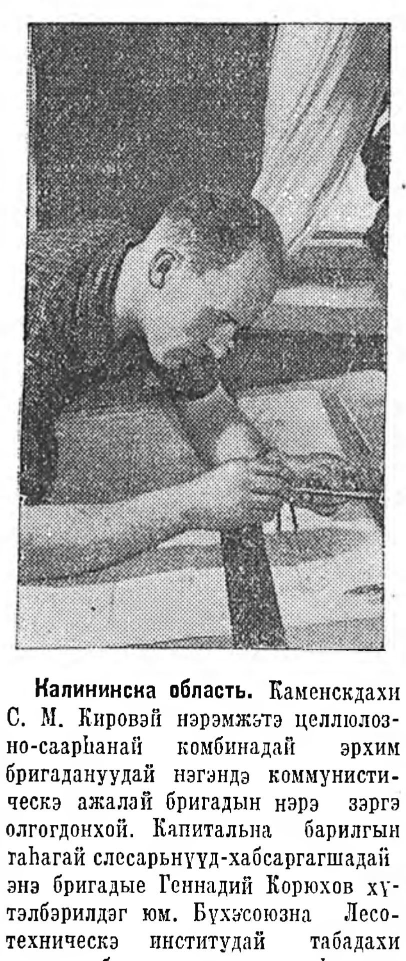

Калининска область. Каменскдахи С. М. Кировэй нэрэмжэтэ целлюлозно-саарһанай комбинадай эрхим бригадануудай нэгэндэ коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэ олгогдонхой. Капитальна барилгын таһагай слесарьнууд-хабсаргагшадай энэ бригадые Геннадий Корюхов хүтэлбэрилдэг юм. Бүхэсоюзна Лесотехническэ институдай табадахи курсада бригадирынь өөрөө һурадаг юм. **Зураг дээрэ:** Геннадий Корюхов курсовой худэлмэриин проект зохёожо байна.

ТАСС-эй фотохронико.

НҮХЭР ЦОЙ ЕН ГЕН УЗБЕКИСТАНАЙ КОЛХОЗУУДТА АЙЛШАЛАА

ТАШКЕНТ, апрелиин 7. (ТАСС). Корейн Арадай-Демократическа Республикын Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Цой Ен Ген, тэрээнтэй хамта ябалсагшад Узбекистанай хүдөө ажахытай танилсаа.

Корейн гүрэнэй ажал-ябуулагшад Ташкентскэ областиин Средне-Чиричигскэ районой «Полярная звезда» гэжэ колхоздо ошоо. Энэ артелиин гэшүүдэй дунда олон корей хүнүүд бии юм. Колхозойнь түрүүлэгшэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн, Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй депутат Ким Пен Хва долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ зорюулан колхозникуудай худэлмэрилжэ байһан ажалай ехэ дэбжэлтэ гухай айлшадта хөөрэжэ үгөө.

Колхозой правлени Цой Ен Генэй ерэһэнтэй дашарамдуулан сайлалга хэһэн байна. Колхозой түрүүлэгшэ Ким Пен Хва КНДР-эй Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Цой Ен Ген хоёр үгэ хэлээ.

Удаань Корейн айлшад болон тэдээнтэй хамта ябалсагшад Орджоникидзевскэ районой «Кзыл Узбекистан» колхоздо ошобо. Һүүлэй жэлэй турша соо колхоздо ехэ хубилалтын болоһон тухай колхозой түрүүлэгшэ Социалистическэ Ажалай Герой, Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй депутат Абдужамил Маткабуловай хөөрөөе айлшад ехэ һонирхожо шагнаа.

Абдужамил Маткабулов колхоздо ерэһэнэйнь дурасхаал болгон Узбегэй национальна тэрлиг Цой Ен Гендэ барюулаа.

Үдэшэлэниинь Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова обед хэжэ, КНДР-эй Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Цой Ен Генийе хүндэлөө.

СССР-эй журналистнуудай Союзда

СССР-эй журналистнуудай союзай оргбюрогой ээлжээтэ заседани апрелиин 7-до болоо. Республикануудта болоһон журналистнуудай съезднүүд, хизаар болон областьнуудай конференцинүүд тухай мэдээсэлнүүд шагнагдаһан байна. Журналистнуудай съезднүүд олонхи союзна болон автономно республиканuудта боложо, РСФСР-эй бүхы шахуу область болон хизаарнуудта конференцинүүд үнгэргэгдөө. Советскэ журналистнуудай бүхэсоюзна съездэ 450 гаран делегадууд һунгагдаһан байна.

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб дүүргэхын түлөө советскэ хэблэлэй яажа тэмсэжэ байһые харуулһан тусгаар выставкэ СССР-эй журналистнуудай нэгэдэхи съездэ зорюулагдан бэлэдхэгдэжэ байна.

(ТАСС).

…ССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

…СССР-эй Верховно Соведэй Пре…зиум СССР-эй Министрнүүдэй …эдэй зууршалгаар 1959 оной …лиин 7-до Указ гаргажа, капи…ьна худэлмэридэ удаан болзо… мүнгэ зөөри үгэжэ байдаг банк…удые шэнэдхэн байгуулаа. Тии…э Хүдөө ажахын банкые (Сель…банк), Коммунальна болон гэр …рын барилгада мүнгэ үгэжэ …даг банкые (Цекомбанк) болон …мунальна банкнуудые болюу…, тэдэнэй дүүргэдэг үүргые …Р-эй Гүрэнэй банк болон …Р-эй Промышленна банкда …уулан үгөө.

…ашадаа СССР-эй Промышлен… банк капитальна худэлмэридэ … үгэжэ байдаг бүхэсоюзна … (СССР-эй Стройбанк) гэжэ …эгдэдэг болохо.

Хүдөө ажахын банкын (Сельхозбанкын), Коммунальна болон гэр байрын барилгада мүнгэ үгэжэ байдаг банкын (Цекомбанкын) болон коммунальна банкнуудай хүдэлхэеэ болихо болзор тогтоохыень, тэдэнэй дүүргэдэг үүргэнүүдые СССР-эй Гүрэнэй банкын болон Капитальна худэлмэридэ мүнгэ үгэжэ байдаг бүхэсоюзна банкын хоорондо хубаарилжа үгэхыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум даалгаа.

Энэ Указай гаргагдаһантай дашарамдуулан, дурсагдаһан асуудалаар урда тээнь баталан абтаһан хэдэн актнуудые хүсэндөө байхаяа болёо гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум мэдэрһэн байна.

КПСС-эй Бурядай обкомой VIII пленум тухай
ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Бурядай Областной Комитедэй ээлжээтэ VIII пленум боложо дүүрэбэ.

Пленум иимэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ:

1. Малай ашаг шэмэ бүри ехээр дээшэлүүлхэ тушаа абаһан социалистическэ уялгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай, хабарай тарилга үнгэргэхэ тухай (КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр В. И. Дубровскиин элидхэл, КПСС-эй айкомуудай секретарьнууд: Зэдын—нүхэр К. Л. Барьядаевай, Түнхэнэй—нүхэр П. Н. Ивановой, Бичурын—нүхэр В. Г. Большаковой болон Бурядай совнархозой управлениин начальник нүхэр А. И. Степачевой нэмэлтэ элидхэлнүүд).

2. Республика дотор дунда, дээдэ эрдэмэй һуралсалые шэнэдхэн хубилгахатай хамта партийна организацинуудай урда гараһан зорилгонууд. (Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр В. Р. Филипповэй элидхэл).

3. «Сталинска областиин ажалшадай дунда ниитэполитическэ худэлмэриин ямар байһан тухай, тэрэнийе һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолой гараһантай дашарамдан, областной партийна организациин зорилгонууд тухай (КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Ц. О. Очировай элидхэл).

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа пленум зохихо тогтоол баталан абаа.

Малай ашаг шэмэ бүри ехээр дээшэлүүлхэ тушаа абаһан уялгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай, хабарай тарилга үнгэргэхэ тухай

(КПСС-эй Бурядай обкомой VIII пленумэй 1959 оной апрелиин 6-най тогтоол)

1959 ондо хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ тушаа абаһан уялгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһаниие хаража үзөөд, малһаа ашаг шэмэ абаха, тэдэниие гүрэндэ худалдаха, малайнгаа тоо толгой олошоруулха, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай, сабшалан дээрээ үбһэ ногооной баян ургаса ургуулха талаар республикын абаһан уялганууд үшөөл хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна гэжэ КПСС-эй обком тэмдэглэнэ.

Үнгэрэгшэ квартал соо республикын колхоз, совхозууд ашаг шэмэтэ малаа горьтойхоноор хороогоо, нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо бага һү һаажа, гүрэндөө 1426 тонно һү багаар худалдаба. Энэ үе соо үнеэдэй тоо толгой үсөөржэ, ехэ малай олооро һубайрһан дээрэһээ эбэртэ бодо малай тоо толгой тон үсөөнөөр нэмэбэ. Залуу мал айлнуудһаа худалдажа абаха худэлмэри мүртэйгөөр эмхидхэгдээгүй, ехэ мал һубайруулагдана, үнгэрэгшэ кварталда 1957 оной хашарагуудые ороондо оруулха гэһэн уялга таһалдуулагдаа. Олонхи колхоз, совхозуудта мяханай-товарна фермэнүүдые, бэлшээн таргалуулгын гүүртэ, отарануудые бии болгохо худэлмэри захалаадүй. Кяхтын, Заиграйн, Зэдын, Сэлэнгын, Ториин аймагуудай колхоз, совхозуудай абаһан уялгаяа илангаяа хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байһые КПСС-эй обкомой пленум тэмдэглэнэ.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлые, полевой худэлмэринүүдые үргэдхэлгые олон колхоз, совхозуудай оройтуулжа байһыень саашадаа тэсэхын аргагүй гэжэ пленум тоолоно. Мүнөө болотор техникэ, үрэһэ хүрэнгэ тарилгада бэлэн болгогдоогүй, тэрэшэлэн ороһоёо һайн шанартай үрэһэнэй таряагаар һэлгэгдэжэ дүүргэгдээдүй, хартаабхын дутуу үрэһэ хүрэнгые хүсэлдүүлхэ тушаа хэмжээн абтаадүй. Эдлүүриин газарнуудые һайрамай үһаар, мүн үһалууриин системээр үһалха худэлмэри оройтуулагдажа байна. Кукурузын баян ургаса хуряахын тулада худэлмэри удаанаар ябуулагдана. Олонхи аймагуудта поли, сабшалангууд дээрэ наг шэбхэ гаргаха график дүүргэгдэнэгүй.

Абаһан уялгануудай иимэ хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһан ушар юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, партиин олонхи айкомууд болон аймгүйсэдкомууд эмхидхэлэй зохихо худэлмэри ябуулаагүй, партийна организацинууд эршэмтэй худэлмэри хэнэгүй, колхоз, совхозуудай абаһан социалистическэ уялгануудай саг соогоо, заатагүй дүүргэгдэхын түлөө хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэдэй харюусалга бага байна.

КПСС-эй ОБКОМОЙ ПЛЕНУМ ИИГЭЖЭ ТОГТООНО:

1. Социалистическэ уялгануудайнгаа ёһоор, энэ жэлэй апрель—май һарануудта иимэ юумэ хэхэ:

а) һүүлдэ гүрэндэ худалдахын тулада 60 мянган толгой эбэртэ бодо мал, 222 мянган толгой эрье, 40 мянган толгой гахай, 350 мянган шубуу шахажа, бэлшээжэ таргалуулха;

б) томо болгожо, гүрэндэ тушаахын тулада 30 мянган толгой бодо залуу мал худалдажа абаха;

в) тугаллаһан үнеэдэйнгээ, ороондо орохоор болоһон хашарагуудайнгаа 80 процентһээ үсөөн бэшыень бухада табиха;

г) үнеэн бүриһөө колхозуудта 300 килограммһаа, совхозуудта — 400 килограммһаа бага бэшэ һү һааха;

д) колхоз, совхоз бүхэнэй малай продукци ямараар тушаажа байһыень үдэр бүри хинан шалгажа байгаад, гүрэндэ мяха, үндэгэ, һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые колхоз, совхоз, аймаг бүхэнэй болзорһоонь урид дүүргэхыень хангаха, колхозникуудые, худэлмэришэд болон алба хаагшадые һү худалдалгада үргэнөөр хабаадуулха;

е) хонидой нооһо хайшалалгада һайнаар бэлэдхэжэ, зун хонидые үрэжүүлхэ худэлмэридэ хабаатай хэмжээ-ябуулгануудаа үнгэргэжэ дүүргэхэ.

2. Хүдөө ажахын ургамалнуудай, сабшалангай үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхээр хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа дүүргэхэ гэжэ КПСС-эй обкомой бюрое, республикын Министрнүүдэй Соведые, Хүдөө ажахын министерствые, партиин айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, колхозуудай правлени болон совхозуудай директорнүүдые уялгалаад, энэ зорилгоор хараалагдаһан болзорнуудтань иимэ худэлмэри хэхыень заагдана:

а) үһалагдадаг бүхы сабшалан, таряалангуудаа хабар эртэ нэгэ дахин үһалаад, зундаа ороохото, пропашной ургамалнуудай тарилгые, мүн сабшалангуудые нэгэнһээ үсөөн бэшээр үһалха;

б) мүнөө хабарай сагай уларилай таарамжатай байһыень хараадаа абажа, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудые агротехническэ богони болзорто тарижа дүүргэхэ, полевой худэлмэринүүдые шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ. Июниин 1 болотор 1 миллион тонно хүрэтэр гэхэ гү, али жэлэйнгээ түсэбэй 70 процент хүрэтэр наг шэбхэ гаргахын тулада хүдөө ажахын ургамалнуудай таригдаха полинуудта, сабшалан дээрэ 600 мянган тонно аргал шэбхэ гаргажа тарааха;

в) кукуруза тарилгада бэлэдхэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулжа, энэ ургамалай баян ургаса хуряахын тулада агротехникын бүхы заабаринуудые наринаар сахиха. Имагтал пар дээрэ квадратно-гнездовой аргаар, нютаг бүхэнэй таарамжатай сагуудта тарилга хэхэ, кукурузые утэгжүүлэгдээгүй газарта тарихые хорихо;

г) дары сагтаа бүхы техникэеэ заһабарилжа, мүнөө жэл тарилга хэхэ түсэбөө дүүргэхын тулада хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгээ бэлэдхэжэ дүүргэхэ.

3. Хүдөө ажахын худэлмэрилэгшэдэй абаһан уялгануудые заатагүй бэелүүлхын тулада энэ тогтоолоор хараалагдааша май — апрель һарануудта хэхэ даалгабаринуудаа дүүргэхыень партиин айкомууд болон аймгүйсэдкомуудые уялгалха.

Пленумэй тогтооһон даалгабаринуудые дүүргэхын түлөө харюусалгые КПСС-эй айкомуудай нэгэдэхи секретарьнуудта, аймгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэртэ, колхозуудай түрүүлэгшэнэртэ, совхозуудай директорнүүдтэ КПСС-эй обкомой пленум өөһэдтэнь сэхэ даалгаба.

4. Тус тогтоол ямараар дүүргэжэ байһыень энэ жэлэй июниин эхеэр КПСС-эй обкомой пленум дээрэ партиин айкомуудай, аймгүйсэдкомуудай тоосоо шагнаха шухала гэжэ тоолохо.

УҺАН ШЭБХЭ ХОЁР—БАЯН УРГАСА ХАНГАХА

ПРИБАЙКАЛИИНХИД ЮУ ХҮЛЕЭНЭБ

Республикымнай аймагуудта хаа хаанагүй хабарай тарилгын эхилхэ саг бүри газаа орожо ерэбэ гээшэ. Тиихэдэ зарим газарта мүнөөшье пар дээрэ шиниг нойто бариха борнойлго түлэг дундаа хэгдэжэ байна.

Теэд Прибайкальска аймагай колхозууд бултадаа хабарайнгаа тарилгада хүсэд һайнаар бэлдээ гэхын аргагүй. Тээсгэн эндэхи колхозуудта тарилгада бэлэдхэлгые олониитын хүсөөр шалгажа үзэһэнэй дүнгөөр харахада, олонхи артельнүүдтэ ехэ дутуу дунданууд, дары шиидхэхэ ёһотой шухала асуудалнууд үшөөл бии байһаар.

Жэшээлбэл, Югово тосхоной «Заветы Ильича» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Боев, партийна эхин организациинь секретарь, агроном нүхэр Масунов) хабарай тарилгын худэлмэриие илангаяа унжагай, аали нобшоор ябуулжа байнхай. Тус артелиинхид «ДТ-54» маркын 2 трактораа мүнөө болотор заһабарилжа дүүргээгүй, тэдэнь мастерской соогоо задалаатай зандаа. Тэдэнэйнгээ хэзээ бэлэн болоожо гарахые колхозой механик нүхэр Ведерников өөрөөшье мэдэнэгүй, иимэ тиимэ «запасной деталь, часть олдожо үгэнэгүй, тэрэнээ хаанаһаашье олохоёо ойлгоногүйбди» гэжэ олон табые тоолоно. Мүн заһагдажа гараһан нэрэтэй ороохо тариха 7 сеялкэнүүдтэнь элдэб шухала деталь, частьнуудынь дутуу, заримандань ороохоной гоожодог хоолой, сан гэхэ мэтэ жэжэ хэрэгсэлнүүдынь үгы байха юм. Тиихэдэ 1 сеялкэ оройдоошье заһабарилагдаагүй, мөөрнь голгүй хээрэ хэбтэнэ. Кукуруза, хартаабха тариха машинануудыншье бэлэн болоогүй, зариманиинь задархай, шухала хэрэгтэй деталь, частьнуудынь хаягдажа үгы болошонхой. Колхозой механик нүхэр Ведерников, тракторна бригадын бригадир нүхэр Плахин гэгшэд заһабарилгаһаа гаргаһан трактор, машинануудаа ханалгатай һайнаар, хадагалха тухай һаналаа табинагүй. Эндэ бүхы трактор, машинань ямаршье харууһагүй, эндэ тэндэ механизаторнуудай газаагуур, талада орхигдошонхой байдаг. Трактор, машинын гол доро үбилтэ, тулга хэжэ үгэхэ, жэбэрхэ, муудахаар частьнуудынь тоһодохо, хушаха тухай эндэхид ойндоошье бододоггүй. Тракторна түлишэ, тоһо хэхэ, эюулхэ амһарта, тусхай насос, шүүр гэхэ мэтэ бэлдэгдээгүй байһаар. Тэрэшэлэн тарилгын үедэ хэхэ тракторай худэлмэриин түсэб, график табигдаагүй, ямар полидо хэнэй агрегат худэлхэб гэжэ тусхай, маршрудшье табижа үгтөөгүй.

Гадна тус колхоздо үрэһэнэй таряа мууса хадагалагдана. Троицко тосхоной бригадада амбааршан нүхэр Суворовой харюусалгада байһан складай оёорынь ехэ забһартай байгаад, овёсой үрэһэн доошоо гоожоно.

Ф. Перелыгин,

Үүсхэлшэдые ёһотойгоор дэмжэнэ

Кяхтын аймагай колхозникууд, мүн совхозой худэлмэришэд үбһэ ногооной ургасые хоёр дахин дээшэлүүлхэ гэһэн курумканайхидай үүсхэлые, тэрэшэлэн өөһэдынгөө хүсөөр малай тэжээл ехээр бэлдэхэ гэһэн Тарбагатайн һаалишадай үүсхэлые, сахарай свёкло, турнепс тарижа ургуулха гэһэн Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай хандалга бэшэгые суглаа, зүблөөнүүд дээрээ зүбшэн хэлсээд, һайшаан дэмжэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишад тэжээлэй корнеплодуудые ехээр тарижа ургуулхаар шиидэбэ. Тиигэжэ тэдэнэр 29 гектарта турнепс тарижа, гектар бүриһөө дунда зэргээр 150 центнер хүрэтэр ургаса хуряахабди гэһэн уялга абаа юм. Мүнөө һаалишад тарилгадаа бэлдэжэ эхилэнхэй.

Гадна энэ колхозой луговодуудай звено Должонгой, Хулһата, Субагта гэжэ газарай сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнер үбһэ хуряаха гэжэ шиидэбэ. Тиихэдэ Хулһатын 60 гектар сабшалангай га бүриһөө 20 центнер үбһэн хуряагдаха юм. Колхозой луговодууд эдэ үдэрнүүдтэ сабшалангаа сэбэрлэжэ, канава, һубагуудаа заһабарилжа сүлөөгүй байна.

Тэрэшэлэн Калининай нэрэмжэтэ колхозойхид сабшалангайнгаа ургасые хоёр дахин дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай. Эндэхид ехэ ургаса хуряахын тула сабшалангаа һайса сэбэрлэхэ, үһалха юм. Тиигэжэ һайса үтэгжүүлээд, үһалаад, гектар бүриһөөнь 15 центнер үбһэ хуряаха зорилготой. Мүн колхозой барилгашад өөһэдынгөө хүсөөр 60 гектар сабшалан һайжаруулжа, гектар бүриһөөнь 12 центнер ногоо сабшаха уялга абанхай.

Сабшалангайнгаа ургасые эрид дээшэлүүлхын тула колхозник бүхэн 1—1 тонно наг шэбхэ гаргаха, 3—3 гектар үбһэ сабшажа, бухал болгожо, колхоздоо тушааха гэжэ шиидэбэд.

Мүнөө энэ колхоздо аймагай эмхи зургаанууд ехээр туһална.

Тус колхозой гэшүүдэй жэшээгээр совхозой худэлмэришэд өөһэд өөһэдынгөө огородто 0,03 га турнепс ургуулжа хуряагаад, совхоздоо тушааха гэһэн уялга абаба.

П. Дагбаев.

КПСС-эй ОБКОМОЙ VIII ПЛЕНУМ

Адуу малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар абтаһан уялгануудай дүүргэлтэ болон хабарай тарилгые үнгэргэхэ тухай

КПСС-эй обкомой ээлжээтэ VIII пленум дээрэ «Адуу малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар абтаһан уялгануудай дүүргэлтэ болон хабарай тарилгые үнгэргэхэ тухай» асуудалаар партиин обкомой секретарь нүхэр **В. И. Дубровский** элидхэл хээ.

— КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленум болон партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай республикын ажалшад 1959 ондо хүдөө ажахыгаа эрид хүгжөөхын тула харюусалгатай ехэ уялгануудые Эхэ оронойнгоо үмэнэ абаһан байна,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Байгша ондо нёдондонойхиһоо 1,8 дахин ехэ мяха абажа, гүрэндөө 43,5 мянган тонно мяха худалдаха, һү һаалгаяа 1,4 дахин дээшэлүүлжэ, гүрэндөө 89 мянган тонно һү тушааха уялга колхоз, совхозууднай абанхай. Мүн тэрэшэлэн нооһо абалга, тэрэниие гүрэндэ тушаалга нилээд ехэ болохо юм. Мяха болон мал ажалай бусад продуктнуудые иимэ ехээр дээшэлүүлхынгээ хажуугаар ниитын адуу малай тоо толгойе олошоруулха зорилготой. Тэдорхойлбол, хонидой тоо 20 процентээр, эбэртэ бодо малай — 7 процентээр олошорхо зэргэтэй. Бичурын, Баргажанай, Түнхэнэй болон бусад хэдэн аймагууд мяха абалгаяа хоёр—хоёрһоо үлүү дахин ехэдхэхээр хараалаад байна.

Гэхэтэй хамта, ороoһо тарияанай ургасые үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ гектарай 3—4 центнерээр ехэдхэхэ, кукурузын гектар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ ногоон тэжээл абаха зорилго табигданхай.

Бүхы дээрээ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан даабариие уридшалан 4—5 жэлэй туршада бэелүүлхэ хүсэлтэй. Тиигэбэшье эдэ уялгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ колхоз, совхозуудай бүхы арга боломжонууд дууһан үшөөл хэрэглэгдэхэгүй байха юм.

Шэнэ жэлэй гараһанһаа хойшо гурба һара, партиин XXI съездһээ хойшо хоёр һара үнгэрбэ гээд элидхэлшэ үргэлжэлүүлнэ. Энэ хугасаа соо колхоз, совхозуудай социалистическэ уялганууд, холын хараата түсэб суглаа зүблөөн дээрэ хэлсэгдэһэн, аймагуудай, мүн областной партиина эдэбхитэдэй суглаан дээрэ, партиина пленумүүд дээрэ зүбшэгдэһэн байна.

Республикын колхоз болон совхозууд долоон жэлэй түсэбые нилээд бэхижэһэн, хүгжэнги ажахытайгаар угтаа. Колхозуудай олон түрүүлэгшэнэр, бригадирнуудаар хүдөө ажахын мэргэжэлтэй хүнүүд хүдэлдэг болоо. Колхоз, совхозуудта 950 агрономууд, зоотехнигүүд ажаллана, тэдэнэй 111-ниинь хүтэлбэрилхы тушаалда ябана. Республикын 39 колхоздо партиина комитедүүд эмхидхэгдээ. Һүүлэй үедэ олохон аймагуудта жэжэ колхозууд хамтаржа, 23 томодхогдоһон колхоз байгуулагдаа.

Колхоз, совхозуудай абаһан уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэнь парти, правительствын зүгһөө айхабтар ехэ туһаламжа хүргэгдэнэ. Үбэлжэлгын үедэ нилээд ехэ концентрированнэ тэжээл үгтөө, хэдэн мянган центнер үрэһэнэй тарягаар туһалаа. Тэрэшэлэн трактор, машинануудта хэрэгтэй горючи, тоһо, частьнуудые үгөө. Тиимэһээ социалистическэ уялгануудай дүүргэлтэ имагтал республикын ажалшадай оролдолго хэшээлһээ сүм дулдыдаха байна.

Мяха абалгые дээшэлүүлхын түлөө Зэдын аймагай ажалшадай оролдожо байһан тушаа нүхэр Дубровский тогтожо хэлээ. Мүн Байкало-Кударын аймагай ажалшад һү һаалгаар түрүүшын амжалтануудые туйлаа.

Тиигэбэшье социалистическэ уялганууд бүхы дээрээ хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Адуу малай тоо толгой олошоруулха хэрэгтэ, малай үбэлжэлгэдэ дутагдалнууд олон. Илангаяа Кяхтын, Заиграйн, Хориин аймагуудта малай гарза ехэ. Үнгэрһэн гурба һарада Кяхтын аймагай колхозууд, тэндэхи совхоз 4 мянган мал үхүүлээ, абтаһан хурьгадайнь 23 процент гарзалаа. Яруунын совхоз үбэлжэлгые тон хангалтагүйгөөр эмхидхээ. Эндэ түрэһэн тугалайнь аяар 20 процент үхөө.

Иимэ байдалые саашадаа тэсэхын аргагүй. Адуу малай үхэл гарзые зогсоожо, июнь һара гаратар хубиин ажахыһаа мал худалдажа абаха түсэбөө дүүргэхэ шухала болоно.

1959 оной 1-дэхи кварталда гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө Яруунын, Курумканай аймагууд, Кяхтын болон «Эрдэм» совхозууд дүүргээгүй байшоо. Сэлэнгын аймагай колхозуудай гүрэндэ худалдаһан малайнь 80 процент тамир муутай байгаа. Мүн Зэдын, Ториин, Ахын аймагуудта иимэ байдал үзэгдэнэ.

Республика дотор гүрэндэ тушаагдадаг мяханай 80 процентнь үхэрэй, хониной мяхан болодог хадань, эдэ малые һайнаар бэлшээн таргалуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ. Мүнөө үедэ бэлшээн таргалуулагдаха малай гүүртэ, отарануудые эмхидхэлгэ дүүргэгдэхэ, мал адуулагшадай ажалай түлөөһэн, мүн нэмэлтэ түлбэри дахин дахин харагдаха зэргэтэй. Зунай сагта бэлшээриие 2—3 дахин һэлгэхын тула мал адуулагшадай гэр байра тухай һаналаа эртээнһээ табиха болоно. Мүн холын бэлшээриие хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала.

Гахайн, шубуунай мяха абаха уялганууд муугаар дүүргэгдэнэ. Үнгэрһэн гурба һарада гахайн мяха абаха түсэб оройдоо 6 процент дүүргэгдээ. Яруунын, Хориин, Хэжэнгын колхозууд энэ талаар бирахатай юумэ хэнэгүй. Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Кабанскын колхозууд шубуу үсхэбэрилхэ уялгануудаа дүүргэхын хойноһоо ёһотой оролдолго гарганагүй. Мүн үндэгэ абаха түсэб муугаар дүүргэгдэнэ.

Мал тушаажа абаха Бурядай совнархозой эмхи зургаанууд, базанууд хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгажа шадаагүй байһаар. Тэдэнэр колхоз, совхозой тушааһан малые муудуулангүй мяханай комбинадта хүргэхын тула үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ уялгатай. Энэ шухала хэрэг партиина хиналтада абтаха зэргэтэй.

Олохон аймагуудай һү һаалгаяа нёдондонойхиһоо доошолуулжа байһан дээрэһээ үнгэрһэн гурба һарада гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө республикамнай арайхан 79,8 процент дүүргээ. Хонидһоо түл абаха уялга, түсэбүүдэй мууса дүүргэгдэжэ байһаниие хараадаа абажа, хонидоо зунай эхээр ороондо оруулха хэмжээ абаха шухала болоод байна.

Абтаһан уялганууд яахадаа муусa дүүргэгдэнэб гэхэдэ, ажалшан зоной дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Хориин аймагай «Красный партизан» колхозой гүүртэ, отара дээрэ хүдэлдэг хүнүүд тодорхой уялгануудые абаагүй байһаар. Энэ талаар партиин айком тон һулаар, урдынхяараа хүдэлнэ.

Долоон жэлэй эхиндэ үндэр баян ургаса абаха тушаа ехэхэн оролдолго гаргагдажа байна. Апрелиин 1-нэй мэдээгээр республика дотор поли, сабшалан дээрэ 100 мянган тонно наг шэбхэ нёдондонойхиһоо ехээр зөөгдөө. Саһанай ехээр ороһон дээрэһээ газарай хүрьһэн урдынхиһаа нилээд ехэ шиигтэй байна. Энэ шииг нойтые алдангүй, хабарай полевой хүдэлмэри эртээнһээ эхилхэ шухала. Тиигэбэшье нэгэ адли эрхэ байдалда байгаад хэжэнгынхидэй, кударынхидай газараа борнойлжо, хахалжа байхада хориинхид, кяхтынхид энэ хүдэлмэриие эхилээгүй байшоо.

Хабарай полевой хүдэлмэриин эхилжэ байхада Сэлэнгын, Курумканай колхозууд трактор, машинануудаа заһабарилжа дүүргээгүй байха юм. Механизаторнуудай дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин һуладаһан дээрэһээ нёдондо ажалай бүтээсэ доошоо ороо һэн. Энэ дутагдалые мүнөө жэлдэ дабтажа болохогүй.

Үрэһэ хүрэнгые тарилгада бэлдэхэ тушаа дутагдалнууд олон. Олонхи аймагууд үрэһэеэ сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэриие мууса эмхидхэнэ, ороoһо тарияае хородохо хэрэг хожэмдожо байнхай. Хориинхид 15 мянган центнер үрэһэ һэлгэжэ абаха байгаад, мүнөө миил 480 центнер һэлгээд байна. Сэлэнгын совхозой (директорынь нүхэр Ибрагимов), Мухаршэбэрэй урдын «Путь Ленина» колхоз (урдынь түрүүлэгшэ нүхэр Иванов) үрэһэнэй тарияае хүнүүдтэ хубаажа, иишэ тиишэнь гаргашалан, гүрэндэ харша аашa гаргаа. Тарилгада дутаһан хартаабхын үрэһые удааруулангүй оложо абаха шухала.

Тариалан, сабшалангые уһалха, наг шэбхээр утэгжүүлхэ асуудалда элидхэлшэ нүхэр Дубровский угаа ехэ анхарал табяа. Тиихэ зуураа уһалууриин һубаг, канавануудые заһажа, һайрам болон гол, горхонуудай уһые хүсэдөөр хэрэглэхэ, газар уһалагшадые түлбэриин талаар урмашуулха, уһалууриие хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр, үдэр һүнигүй ябуулха, апрель, май һаранuудта поли, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха жэлэйнгээ түсэбые 70—80 процент дүүргэхэ хэрэгтэй. Саашань элидхэлшэ кукуруза тарилгада тогтожо, тэрэнэй үндэр баян ургаса абахын тула тарилгые 2—3 үдэртэ, һайса утэгжүүлһэн газарта хэжэ, бүхы хүдэлмэриие оньһожоруулха шухала гэжэ тэмдэглээ.

* * *

Элидхэлэй һүүлээр КПСС-эй Зэдын, Түнхэнэй, Бичурын айкомуудай нэгэдэхи секретарьнар нүхэд Барьядаев, Иванов, Большаков, мүн Бурядай совнархозой эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленностиин управлениин начальник нүхэр Степачев гэгшэд нэмэлтэ элидхэлнүүдые хээ.

Партиин Зэдын айкомой секретарь нүхэр **Барьядаев** аймагай ажалшадай абаһан уялгануудаа бэелүүлхын тула юу хэжэ байһаниие элирхэйлэн харуулба. Хэрбээ һүүлэй жэлнүүдтэ мяха абалгада анхарал бирaтай табигдадаггүй байгаа һаа, мүнөө үедэ мяха абалгые дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулганууд колхоз бүхэндэ тодорхойлогдонхой. Колхозуудта тусхай мяха-товарна фермэнүүд эмхидхэгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр аймаг дотор бэлшээн таргалуулагдаха 35 гүүртэ, 47 отара, гахайн 11 фермэ эмхидхэгдэнхэй. Мяханда тушаагдаха малнууд һара бүри шэгнэгдэжэ байха юм. Мяха-товарна фермэнүүдтэ 58 мянга 400 гектар газар даалгагдажа үгтөө. Мүн ерэхэ үбэлэй үедэ бодо малые шахан таргалуулха хэмжээнүүд хараалагдаа. Зунай сагта малай бэлшээри 2—3 дахин һэлгэгдэхэ юм. Мал адуулагшадые гэр байраар хангахын тула зөөгдэжэ байха 60 гэр түхеэрэгдэбэ. Уһагүй газарта бэлшэжэ байһан малые автомашинаар уһа зөөжэ уһалнабди. Гадна тиимэ газарта 20 худаг малтагдаха юм.

Мүнөө үедэ малаар олон 5 колхоздо тиимэ мяха-товарна фермэнүүд эмхидхэгдээд байнхай. Тэдэ фермэнүүдтэ гологдоһон үнеэд, бяруу, хашарагууд, гахайн фермэнүүд, адуу морин, шубуунай фермэнүүд даалгагдаа. Тэдэ фермэнүүдтэ мяханда тушаагдаха мал жэл бүри үгтэжэ байха юм. Мяха-товарна фермэнүүдтэ жэлэй түсэб хүргэгдэнэ. Мал һайса таргалуулһан хүнүүдтэ ажалай түлөөһэн ехээр тогтоогдожо, нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ юм. Иигэжэ мяха абаха хэрэгые нэгэ гарта байлгахада зохид байһаниинь элитэ. Иигээд үлөөшэ хоёр колхоздоо иимэ фермэнүүдые эмхидхэхэбди.

Мяха абалгада мүн колхознигууд, алба хаагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилээ. Һүүлэй мэдээгээр хубиин ажахыһаа 3 мянга 500 хони, ямаа, 1400 эбэртэ бодо мал худалдагдажа абтаад байна. Тэрэшэлэн колхозууднай үшөө 452 толгой эбэртэ бодо мал, 1740 хони, ямаа, 207 гахай худалдажа абаха договор хүнүүдтэй баталаад байнхай. Энэ хүдэлмэри апрель һарада үргэлжэлхэ юм. Колхознигуудай хубиин ажахыда нэгэ үнеэ, 5 хони, ямаа, 1 эхэ гахай барихаар хүдөө ажахын Уставай нормо шэнэлэн харагдажа, хубилгагдажа байна.

Һү һаалгаар уялгамнай мууса дүүргэгдэнэ. Тиигэбэшье зунай сагта үнеэдтээ нэмэлтэ ногоон тэжээл үгэжэ байхын тула 1500 гектар овёс таригдаха, ерэхэ үбэлжэлгэдэ үнеэн бүридэ 8—10 тонно хүртэхөөр силос дарагдаха байна.

Байгша ондо нёдондонойхиһоо 100 тонно ехэ ноoһо хайшалжа абаха зорилготойбди. Тиимэһээ хонидоо һайнаар үбэлжүүлжэ, саг соонь ноoһыень хайшалжа абаха тусхай график зохёогдонхой. Май һарада электрын хүсөөр хони хайшалагшадай тусхай семинар үнгэргэгдэхэ юм.

Жэл бүри адуу малай үбһэ тэжээлээр дуталдажа байһые хараадаа абажа, энэ жэлдэ ороoһо тарияанай, кукурузын баян ургаса абахын тула оролдожо байнабди. Аймаг дотор кукуруза ургуулха 22 тусхай звенонууд эмхидхэгдээд, поли дээрээ наг шэбхэ зөөжэ, тэрэнээ тараажа байнхай.

Саашадаа абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула тэрэнээ һара бүри шалгажа, зохихо хэмжээ абажа байхабди гэжэ нүхэр Барьядаев үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

КПСС-эй Түнхэнэй айкомой секретарь нүхэр **Иванов** һүүлээрнь үгэ хэлэхэ зуураа, гол анхаралаа хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ асуудалда хандуулба. Байгша ондо поли, сабшалан дээрэ 40 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаа гэхэ гү, али энэнь нёдондонойхиһоо 2 дахин ехэ болоно. Аргал шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри мүнөөшье түлэг дундаа ябажа байна. Тиихэдэ нёдондонойхидо оробол хоёр дахин бага аргал шэбхэ хохирто гаргашалагдахаар хараалагдаа. Мүн аммиагтай уһан нилээд ехээр асарагдаа.

Саашадаа бүдүүн тэжээл ехээр бэлэдхэдэг болохын тула таряландaa олон жэлэй ногоо таридаг болохо, тиимэ ногоотой севооборот баталжа байнабди. Тэрэнэй түлөө 70 центнер хүсы үбһэнэй үрэһэн абтанхай. Үшөө 50 центнер тиимэ үрэһэн абтаха юм. Тиигэжэ ойрын жэлнүүдтэ поли дээрээ, мянган гектар дээрэ, олон жэлэй ногоо таридаг болохобди. Энэ дүй дүршэлые манай колхозой хүтэлбэрилэгшэд Эрхүүгэй областиин түрүү колхозуудта ошожо хараһан байна. Тиигэбэшье энэ зорилгоёо дүүргэхэдэмнай туһаламжа хэрэгтэй. Олон жэлэй ногооной үрэһэ тариха 10 сеялкэ хэрэгтэй болоно.

Энэ жэлдэ 1100 гектарта кукуруза таригдаха гэжэ хараалагдаад, тэндэхи гектар бүридэ 15 тонно наг шэбхэ гаргагдаад байна. Мүн кукурузын гектар бүридэ 2 центнер аммиагтай уһаар утэгжүүлгэ хэгдэхэ юм. Кукурузын поли дээрэ наг шэбхэ зөөгдэжэл байна. Колхозуудта кукуруза ургуулха 16 тусхай комплексно звенонууд эмхидхэгдэнхэй. Кукуруза ургуулагшадтай 3 үдэрэй семинар үнгэргэгдөө. Эдэ бүгэдэһөө харахада мүнөө жэл кукурузын баян ургаса абахабди гэжэ найдахаар байна.

Саашань нүхэр Иванов мал ажалые хүгжөөхэ талаар абаһан уялгануудай хэр дүүргэгдэжэ байһан тушаа хэлээ. Үбһэ тэжээлэй хомордоһон дээрэһээ үнеэдэй һү шэмэ бага байһаар. Тиигэбэшье колхозууд гүрэндэ мяха нёдондонойхиһоо 2 дахин ехээр тушааһан байна. Мяха-товарна фермэнүүдтэ үгтэһэн үнеэдтэ 2 тугал хүхүүлхэ арга хэрэглэгдэдэг болоjo байнхай. Бэлшээн таргалуулагдаха гүүртэдэ хүдэлхөөр эрхим малшад томилогдоно. Энэ жэлдэ Үргэдэй болон бусад холын бэлшээридэ малаа адуулхабди.

Колхознигуудһаа мал олоор худалдажа абаха гэхэдэ мүнгэн дуталдана. Имагтал энэ шалтагаанһаа болоjo 2 мянган толгой мал худалдажа абаха аад, оройдоо 250 толгой мал абтаад байна. Энэ талаар республикын Министрнүүдэй Совет туһалха бэзэ гэжэ найданаб.

Колхозуудта үнеэдэй үүлтэрые һайжаруулхын тула искусственна аргаар үрэжүүлхэ нэгэ пункт эмхидхэгдээ. Теэд тэндээ бариха эрхим һайн үүлтэрэй буха байхагүй. Хэрбээ саашадаа искусственна үрэжүүлгые үргэнөөр хэрэглэжэ эхилээ юм һаа, Эрхүүгэй областиин зарим колхозуудтал адляар оройдоошье бухагүй байжа болохо байна бшуу. Тиигэбэл ниитын ажахыда ямар ехэ ашатай туһатай байха бэлэй.

Абаһан уялгануудаа дүүргэхын тула партиин айкомэй бюрогой гэшүүд тус тустаа колхозуудые даажа абаад, тэндээ эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри тодорхойгоор ябуулдаг болоо. Тиигэжэ аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй арад зонтоё холбоо барисаагаа һайжаруулһаниинь нилээд һайн үрэ дүн харуулна. Колхознигуудай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ анхарал ехээр табигдадаг болоо. Харуулан ойлгуулха агитациин стенд, плакат зурахын тула уран зураашадта ниитын мүнгэ зөөри ехээр түлэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө тэрэниие колхозуудай эдэбхитэд бүтээдэг болонхой.

— Бичурын аймагай колхозууд, хониной совхоз 1959 оной нэгэдэхи кварталда гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө 140 процент дүүргээ,—гэжэ КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Большаков** үгынгөө эхиндэ мэдүүлбэ. Байгша ондо нёдондонойхиһоо 2 дахин ехэ мяха абаха гэһэн уялгаяа дүүргэхын тула гүрэндэ 4370 толгой эбэртэ бодо мал, 14200 хони, 15920 гахай шахажа тушааха болонобди. Тэрэнэй түлөө 100 хонин бүриһөө 110 хурьга абаха, эхэ гахай бүриһөө адагынь 18 поршоонхо түлжүүлхэ зорилготойбди. Тэрэнэй хажуугаар хубиин ажахыһаа 2200 толгой эбэртэ бодо мал худалдажа абахаар хараалнабди.

Энэ жэлэй үнгэрһэн гурбан һарада зуун үнеэн бүриһөө 21 тугал, 100 хонин бүриһөө 56 хурьга, эхэ гахай бүриһөө оройдоо 3, 6 поршоонхо абтаад байнхай. Иимэ үсөөн түлэй абтаһаниие хараадаа абажа, бүхы гол эхэ гахайнуудаа, мүн 600 залуу эмэ гахайнуудые энэ үедэ үрэжүүлжэ, жэлэй дүүрэтэр 8 мянган поршоонхо абаха байнабди.

Адуу малые бэлшээн, шахан таргалуулха хэрэгые һайжаруулха тушаа хэмжээнүүд абтажа байна. Бэлшээн таргалуулагдаха гүүртэ, отаранууд эмхидхэгдэжэ дүүрэхэ болоо. Шахалгада байһан гахайнууд һара бүри шэгнэгдэнэ.

1959 ондо 110 тонно шубуунай мяха абаха гэһэн уялгаяа дүүргэхын тула уһанай шубуунай 38 мянган, тахяагай 84 мянган дальбараа дэгжээхэ болонобди. Мүнөө үедэ нугаһанай 3500 дальбараа асарагдажа, аймагай инкубаторай станциһаа 5 мянган дальбараа абтаа. Тиигэбэшье аймагай инкубаторна станцимнай электрын тусхай түхеэрэлгээр дуталдажа, хүдэлмэринь һаатажа байнхай.

Һү һаалгаар абтаһан уялганууд мууса дүүргэгдэнэ. Аймагай колхозууд нёдондоной энэ үеынхидэ оробол 16 процент бага һү һаагаад байна. Совхозой үнеэн бүриһөө энэ үедэ 42 килограмм һүн багаар һаагдаа. Энээн дээрэһээ аймагнай гүрэндэ һү тушааха нэгэдэхи кварталай түсэбые дүүргээгүй байшоо.

Аймаг дотор малай үбэлжэлгэ хүндэхэнөөр үнгэржэ байна. Үнгэрһэн гурба һарада 155 толгой эбэртэ бодо мал, мянга гаран хонин, гахай үхэһэн байна. Мүнөө үедэ малай үбэлжэлгые гарзагүйгөөр үнгэргэжэ, зунай сагта малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд абтана.

Аймагай колхозууд, совхоз хабарай тарилгын хүдэлмэридэ муу бэшээр бэлэдхэжэ, тэрэниие саг соонь эхилээд, апрелиин 5-най мэдээгээр 2500 гектар газар борнойлоод, һайрамаар 2 мянган гектар тарялан, 1550 гектар сабшалан уһалаа. Ороoһо тарияанай 70 процентнь хэрээһэлүүлэн, 7—8 үдэрэй туршада таригдаха юм. Энэ жэлдэ тарилгые апрелиин хоёрдохи хахадта эхилхээр байнабди.

Адуу малые тушаажа абаха, гэрэниие бэлэдхэлэй пунктнууд болон базануудта һайса тэжээжэ, шэгнүүрыень нэмээхэ тушаа эрид шанга хэмжээ абаха хэрэгтэй болоод байһан тухай Бурядай совнархозой управлениин начальник нүхэр **Степачев** хэлэбэ. Саашадаа бэлэдхэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулхын тула тэдэндэ газар нэмэжэ даалгаха, хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэнь аймагуудай партиина, советскэ организацинууд туһалха бэзэ гэжэ найдагдана. Мүн гүрэндэ тушаагдаһан малые мяханай комбинадта хүрэтэр тууха, зөөхэ хүдэлмэриие гуримшуулха саг ерээ.

— Аймаг дотор бүхы юумэн муугаар ябуулагдана гэхын аргагүй, колхозууд абаһан уялгаяа бэелүүлхын тула оролдолго гаргажа байна,—гэжэ КПСС-эй Хориин айкомой секретарь нүхэр **Цыжипов** үгэеэ эхилбэ. Мүнөө үедэ бэлшээн таргалуулагдаха гүүртэ, отаранууд эмхидхэгдэжэ байнхай. Һү шэмэ багатай 400 үнеэд мяха-товарна фермэнүүдтэ үгтөө.

Тариалан, сабшалангай ургасые дээшэлүүлхын тула уһа гол дээрэ хаалтанууд баригдажа, наг шэбхэ зөөгдэжэ байна. Аймаг дотор уһалууриин 15 хаалта баригдажа, Үдэ, Анаа голнууд хэдэн газараар хаагдаад байнхай. Тиигэжэ 1500 гектар тариалан уһалха аргатай болообди. Нёдондонойхиһоо 4 дахин ехэ гэхэ гү, али 25500 тонно наг шэбхэ зөөгдөө.

Эдэ бүгэдые хараадаа абангүй, партиин айкомой, тэрэнэй секретарь Цыжиповэй хүдэлмэриие саг үргэлжэ шүүмжэлэлдэ оруулжа байһанда гомдолтой байһанаа үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Яруунын аймагай «Путь социализма» колхозой хонишон нүхэр **Дондукова** үгэ хэлэхэ зуураа, колхозойнгоо абаһан уялгаяа хэр дүүргэжэ байһан тухай тогтобо. Энэ жэлдэ мяха ехээр абахын тула 450 эрье хонид, 150 сарнууд илгагдажа, тусхай отара, гүүртэ эмхидхэгдээд байна гэбэ.

Артелиин һаалишад байгша ондо үнеэн бүриһөө 1800 килограмм һү һаахa гэһэн уялга абаад, үнгэрһэн 3 һарада үнеэн бүриһөө 300 гаран килограмм һаагаад байнхай. Мүнөө дээрээ үшөө 600 тонно силостэй, һолоомотой байнабди. Тиимэһээ һаалишаднай абаһан уялгаяа дүүргэхэ аргатай.

Колхозой малшад 100 эхэ малһаа 95 тугал, 110 хурьга, 70 унага, эхэ гахай бүриһөө 15 поршоонхо абаха зорилготой. Түрүү хонишод, һаалишад олон түлнүүдые абаад, һайнаар томо болгожо байнхай.

Манай отарын 402 эхэ хонинһоо 428 хурьган абтаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэнэ. Мүнөө жэлдэ хурьгадаа түрүүшынхеэ түлигдэдэггүй байрада кошарно-базова аргаар түлжүүлжэ, нилээд һайн үрэ дүн туйлабабди. Энэ түрүү аргые үнинэй хэрэглэхэ байгаад, тэрээндэ этигээгүй байһан байнабди. Жэлэй дүүрэтэр отара дээрэ үшөө 150 хурьган абтахаар хүлеэгдэнэ. Тиигэжэ зуун хонин бүриһөө энэ жэлдэ 120 хурьга абаха уялгаяа дүүргэжэ шадахабди. Хониднай бүхыдөө искусственна аргаар үрэжүүлэгдэдэг болонхой. Тиин Хориин аймагһаа хусын үрэ асаралга саг үргэлжэ таһалдадаг байгаа. Иимэ ушарые байгша ондо дабтажа болохогүй.

Саашань нүхэр Дондукова колхозойнгоо хабарай тарилгада хэр бэлдэжэ байһан тухай хэлэбэ. Артелиин 9 трактор хүсэд бэлэн болобошье, нэгэ «С-80» трактор карбюраторгүй байһаар. Колхозой мастерской соо токарна, түмэр нүхэлхэ болон бусад станогууд арга бэшэ хэрэгтэй бэлоод байна. Манай колхозой эдэ эрилтэнүүдые республикын Хүдөө ажахын министерство хангаха бэзэ гэжэ найданаб.

Аймагай ажалшадай абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө ехээр оролдолго гаргажа байһан тушаа партиин Байкало-Кударын айкомой секретарь нүхэр **Кочетов** хэлээ. Теэд абаһан шэнэ уялгануу[д] гүйсэд бэелүүлхэ тушаа үшөө ор[олдолго] долго хэшээл ехээр гаргагдаха ба[й]на. Мүнөө үедэ эдэ зорилгону[д] урдынхяараа хүдэлжэ бэелүүл[хэ] бэрхэтэй.

Республикын партиина, совет[скэ] органууд, Хүдөө ажахын минист[ерство] аймагай ажалшадай [...] оролдолгые дэмжэхэ, тэдэнэртэ [...] болохоор туһалха уялгатай. Мү[н] хүрэтэр манай аймагай эрхэ [...] далда ямар севооборот хэрэгт[эй] гэжэ үшөөл тодоруулагдаагүй ба[й]һаар. Энээн тушаа Хүдөө ажах[ын] министерство туһаламжа хүргэ[нэ]гүй. Мүн һүүлэй жэлнүүдтэ кол[хо]зууд томодхогдожо, тэдэнэй газ[ар]раа зүбөөр хубаарилха, ашагла[ха]дань туһалха хэрэгтэй [бо]лоод байна. Энэ талаар [...]лэ туһаламжа байхагүй. Т[...]шэлэн колхозуудта ажалай бүт[ээ]сые долоон жэлэй туршада [...] дахин дээшэлүүлхын тула ажа[...] ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруу[лха] хэрэгтэй болоно. Мүнөө үедэ [...] шэбхэ ашаха, тарааха хүдэлм[эри] үшөөл оньһожоруулагдаагүй ба[й]һаар. Тиин Хүдөө ажахын мин[и]стерство энэ талаар һаңаа а[...] байһан зандаа.

Партиин областной комитет [...]лэ хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгаж[а] шадаагүй, урдынхяараа сугла[а] зүблөө олоор зарлажа, шиидхэбэ[ри] тогтоол ехээр гаргажа, элдэб т[...] соо, мэдээсэлнүүдые абажа бай[һан] зандаа. Республика дотор түсэб[...]гын хүдэлмэри үшөөл хангалтаг[үй] байна гэжэ хэлэхээр.

— Ниитын адуу малые элд[эб] янзын тэжээлээр хүсэд хангал[ха] болохо тушаа оролдолго үшө[ө] багаар гаргагдана,—гэжэ республи[]кын Министрнүүдэй Соведэй Түр[үү]лэгшын орлогшо нүхэр Желт[...] пленум дээрэ хэлэбэ. Урда [...] нүүдтэ өөһэдынгөө тариалан, са[б]шалангые һайнаар утэгжүүлж[э], уһалжа, баян ургаса абажа шада[а]гүй дээрэһээ республикын кол[хо]зууд ондоо тээһээ тэжээл худал[д]жа абаха, тэрэниие зөөхэ хүдэлм[э]ридэ жэлдээ 50—60 миллион тү[хэ]риг гаргашална. Тиин уһалуури[н] хаалта бариха, наг шэбхэ зөөхэ [хү]дэлмэридэ тон бага мүнгэ зөө[ри] гаргашалагдана. Мүнөө жэлдэ э[дэ] бүхы хүдэлмэридэ оройдоол 5 ми[л]лион түхэриг гаргашалагдаа.

Хэды тиимэ байбашье, эдэ уда[...] нүүдтэ һайрам тогтоожо, газ[ар] уһалха хүдэлмэри мууса эмхидх[э]дээ. Олохон газарта тариалан[...] жалгатуулан нилээд ехэ уһан ур[...]жа ябашоо. Энэ хүдэлмэридэ ор[ой]доол 3 мянга гаран хүн хүдэлн[э]. Тиихэдэ уһалууряа һайнаар ябу[улх]а гээ һаа адагынь 13—15 м[ян]ган хүн хэрэгтэй бшуу. Тэрэшэл[эн] республика дотор бии байһан 70 [...] сосно станцинууд хүсэдөөр аш[аг]лагданагүй. Зарим колхозууд э[...] станцинуудта хайша хэрэгээр ха[...]дажа, эндэ тэндэ хаяад байһаа[р], шэрэм хоолойнуудынь үгы бо[...] жорхиһон ушар бии. Саашад[аа] колхозуудай звенонуудай хүдэлм[э]риие зүбөөр эмхидхэхэ асуудал[да] анхарал табихаар болоо.

Улан-Удын мяха-консервын ком[]бинадай директор нүхэр Карас[ев] үгэ абажа, аймагуудай бэлэдхэлэ[й] конторонуудай хүдэлмэриие һайжа[]руулха шухала болоод байна гэж[э] онсолон тэмдэглэбэ. Тэдэ контор[о]нуудта партиин айкомуудай, ай[...] гүйсэдкомуудай зүгһөө саг үргэ[л]жын туһаламжа хэрэгтэй болонхо[й]. Нэн түрүүн тэдэ конторонууд[...] коммунистнууд үсөөн хүдэлнэ. Саш[аа]шадаа мяха-консервын комбинада[й] хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэх[ын] тула гүрэндэ мал тушааха гр[а]гые наринаар сахиха шухала гэж[э] үгэ хэлэгшэ анхарал хандуулба.

Колхозуудта хүдөө ажахын пр[о]дуктнуудай өөрынь үнэ сэнгые хя[...] даруулхын тула оролдолго баг[а] гаргагдана гэжэ республикын ф[и]нансын министр нүхэр Ендонов х[элэ]жэ дүүлээ.

Республикын колхоз болон совх[о]зуудта тариалан, сабшалан уһал[ха] угаа ехэ арга боломжонуудай б[ии] байһан тушаа Хүдөө ажахын [ми]нистрын орлогшо нүхэр Сельвер[...] тогтожо хэлээ. Республика дотор уһалууриин 560 системэтэй, 240 х[...]дагуудтай байбашье, тэрэнээ хүс[эд]дөөр ашаглажа шаданагүйбд[и]. Байгша ондо уһалууриин газар[ай] ургэдхэхэ талаар Хэжэнгын, [Хо]риин, Курумканай аймагууд ехэ[...] хүдэлмэри хэжэ байна.

Тиигэбэшье олохон колхозууд г[а]зар уһалха хүдэлмэридэ хүнүүд[ые] үсөөн табина. Тэрээн дээрэһээ[...] болоjo тэдэнэр хабарай сагта т[а]зараа һайса уһалжа шадангүй [бай]дэнэ бшуу. Саашадаа уһалуури[н] хаалтануудые, сөөрэмүүдые олоо[р] барижа, шадаал һаа ехэ тариалан[г] сабшалангые уһалха гэжэ оролдо[хо] болонобди. Тиигээл һаа ган гасуу[р]тай тэмсэжэ, абаһан уялгануудаа дүүргэжэ шадаха байнабди.

Үгэ хэлэлгын һүүлээр энэ асуудалаар тусхай тогтоол абтаа.

Колхозой долоон жэлэй түсэб

...ужканай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой долоон жэлэйнгээ түсэб хэр зэргээр бэелүүлжэ байһан тухай

...Сталинай нэрэмжэтэ кол-... түгэс, хүгжэнги ажахы-... байхадаа агууехэ до-... жэлэй түсэбые бэелүүлжэ ... дотороо коммунизм ... асари ехэ зорилгонуудые КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые шэнэ ... шэнэ арга боломжо-... ургаба гээшэбди.

...оной эхиндэ бүхы ма-... толгой 13230 толгойдо ... гү, али 1955 онойхиһоо ... толгойгоор олошороо. Тэрэ ... хонидой тоо 5200 толгой-... болоо. Һүүлэй дүрбэн ... шадаа нооһон 2,5 дахин, ... ехээр абтадаг болоһон ... илдэгэн 15 дахин ехээр ... бэрэшэлэн мяхан нилээд ...на.

...газар таряалангай ажа-...дадаг продукциин хэм-...ата дээшэлээ. 1955 онтой ... орооһо таряан 3,5 да-... абаха 4 дахин ехээр абтаа. ...ын ашаар колхозой нии-... доход 1,2 миллион бай-... эргшэ жэлдэ 3.712 мян-... гтэ хүрөө.

...энэр туйлаһан эдэ ам-... дааргаа һанаагаа амар-... Колхоздомнай хэрэглэг-...та боломжонууд, хүдэл-... баялиг үшөөл ехэ бии ... түрүүн артельдэмнай ... мянган гектар газар дай-... ондо 6 мянган гектар та-... мянга шахуу гектар сабша-... доно. Энэ газар дайдые элдүүрилхэ, ашаглаха хүсэн манай мэдэлдэ эронхой. Мүнөө үедэ хо-рёод трактортай, арбаад комбайн-тай, арба гаран автомашинатай, хүдөө ажахын бусад олон машина-тай гээшэбди. Хүсэ ехэтэ энэ техни-кые хүдэлгэхэ 40 гаран механиза-торнууд бии.

Артелиин ажахые эрдэм ухаанай заабаряар ударидаха хүнүүд, дээдэ, дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд олошо-роо. Һүүлэй жэлнүүдтэ малшадаар, механизаторнуудаар гол түлэб до-лоон жэлэй һургуулитай, дунда эр-дэмтэй залуушуул хүдэлдэг болон-хой. Аймагай колхозууд хамтаржа, Курумкан гол дээрэ электростанци барижа, хамтынгаа ажахые элек-трын хүсөөр оньһожоруулха арга-тай болоо.

Эдэ бүхы арга боломжонуудаа, арга нүхэсэлнүүдээ хараад үзэхэдэ ниитынгээ ажахые саашадаа бүри хурданаар хүгжөөхэ байһандаа этигэнэбди. КПСС-эй XXI съездэ бэлдэжэ байха үедэ, мүн съездын һүүлээршье колхозой правлени, партийна эхин организаци бүхы эдэбхитэдтэеэ, ажахынгаа түрүү-шүүлтэй хэһэн ажалаа согсолжо, хэрэглэгдээгүй байһан арга болом-жонуудаа элирүүлжэ, колхозойнгоо долоон жэлэй түсэбые тэдорхойл-һон байнабди. Тэрэнээ партийна суглаан дээрэ, правлениин заседани дээрэ, эдэбхитэдэй хабаадалгатай-гаар, һүүлээрнь бригадануудай суг-лаан дээрэ бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэжэ, эсэслэн баталжа абаа гээшэбди.

...алба хаагшадһаа 300 толгой мал худалдажа абаха гэжэ шиидээд, мүнөө дээрээ 200 гаранние абаад байнабди.

Энэ жэлэй 1-дэхи кварталда мя-ха гүрэндэ худалдаха түсэбөө урид-шалан дүүргээбди. Эбэртэ бодо малнууд дунда зэргээр 320 кило-грамм, гахай—80 килограмм шэг-нүүртэйгээр гүрэндэ тушаагдаа.

Байгша ондо бүхыдөө 370 үхэр, 500 гахай, 2500 хонин тушаагдаха юм.

Долоон жэлэй түрүүшын жэлһээ эхилжэ шубуунай мяха ехээр аба-даг болохо зорилго табигдана. **Хэрбээ нёдондо миил 10 центнер шубуунай мяха абаһан байгаа һаа, байгша ондо 120 центнер абтахаар хараалагдаба.**

Мал ажалай хүгжэлтэ

...н ажахын гол һалбаринь ... адли мал ажал байха. ... хонин үсхэбэрилгэ түрүү ...хэ байна.

...мнай тоо 1965 оной һүүл-... толгойдо хүргэгдэхэ гэхэ ... ёдондонойхиһоо гурба да-... олошорхо юм. Долоон ... шада бүхы хониднай на-... нооһотой боложо, хо-... гол түлэб «Алтайн ме-... рэй нарин нооһотой бо-... ниинь дамжаггүй. Тиигэ-... **рин газарай 100 гектар ... хонитой болохо зорилго** ... Хонин һүрэгтэ эхэ хони-...

Колхозой һаалишад, малшад хо-нишодһоо гээгдэнгүй, мүн лэ эр-шэмтэй һайнаар ажаллажа байн-хай. Тэдэнэр долоон жэлэй түрүү-шын жэлһээ эхилжэ, үнеэдэй һү-шэмые эрид дээшэлүүлхэ зорилго-той. Мүнөө үедэ тэдэнэр үнеэдтээ силос, таряа талханай зүйл эдюул-жэ, үбэлдөө бүлеэн уһаар уһалдаг.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ һай-жаруулагдаһан үүлтэртэ үнеэдэй фермынхид түрүү һуури эзэлнэ. Энэ фермэдэ бүхыдөө комсомолшууд, залуушуул хүдэлдэг. Тэдэнэр ком-мунистическэ ажалай фермын

Хонидой тоо

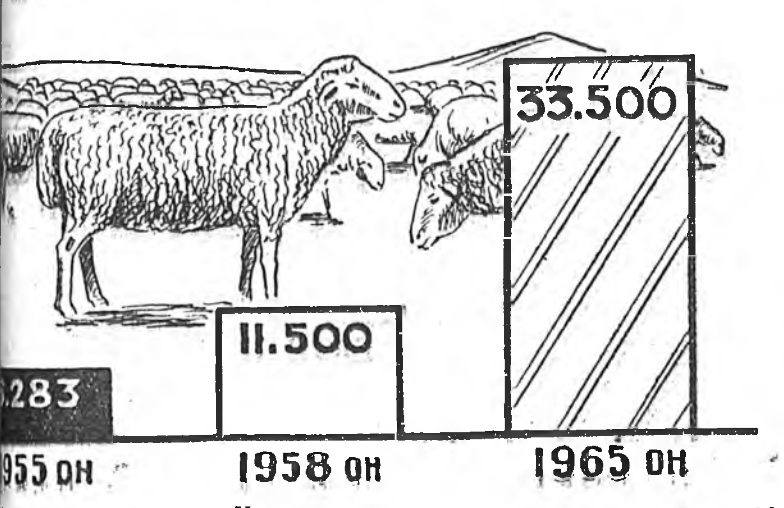

...процентнь болохо. Хони-... толгойн олошоржо, үүлтэ-... һайжархада жэлдээ 900 ... тнер нооһо абадаг болохо ... нёдондонойхиһоо гурба ... үлүү нооһо хайшалха ар-... болохобди.

...найн хараалһан түсэбөө ... түлөө үсэд нэтэрүүгээр ... эхилээ. **Мүнөө үедэ 4700 ... һоо 4200 хурьга абаад, ... рин бүтэнөөр түлжүүлжэ** ... дүй дүршэлтэй хонишод Замбуланова, Бумберма ..., Емжит Цыренова, Сод-...калов болон бусад ажа-... жэшээ харуулна. Энэ ... телиин түрүү хонишод 100 ... рийһөө 120 хурьга абахые ...

...эбэртэ бодо малай тоо ... олошоржо, бүхыдөө 1750 ... хүрэхэ, тэрэ тоодо 750 ... байхаар хараалагдаа. ... бодо малай олошорхо бүри ... ехээр абадаг болохо-... лоон жэлэй эсэстэ 16.800 ... һү һаадаг гэхэ гү, али ... ехэ һү абадаг болохо ... Хэрбээ нёдондо үнеэн ... 1137 литр һү һааһан бай-... тэрэ үедэ 2360 литр һаадаг ...

хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэнэ. Тус фермын һаалишад абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Энэ жэлэй үнгэрһэн хоёр һарада фермынхид үнеэн бүриһөө 402 литр һү һаагаа. Энээгээр бодохо-до манай һаалишад долоон жэлэйн-гээ түсэбые 3—4 жэлэй туршада дүүргэхэ байна.

Мяха абалгые дээшэлүүлхэ та-лаар ехэхэн оролдолго гаргагдаха юм. Долоон жэлэй эсэстэ нёдондо-нойхиһоо 3,5 дахин ехэ мяхан аб-тахаар хараалагдана. Илангаяа үхэрэй, хониной мяхан ехээр абтаха байна. Тиигэбэшье долоон жэлэйн-гээ түсэбые уридшалан дүүргэхэ арга бии. **Байгша ондо адуу малаа тобир тарганаар ондо оруулжа, зу-най зүлгэ ногоон дээрэ оролдосотой-гоор бэлшээжэ, мяха абалгаяа нёдондонойхиһоо хоёр дахин дээ-шэлүүлхэ** гэжэ шиидээд байнабди.

Иимэ харюусалгатай шанга зо-рилго табяад байхадаа, үдэр, һара бүхэнние хүсэдөөр хэрэглэжэ, ажа-лаа нягта һайнаар эмхидхэхые хү-сэнэбди. Мүнөө үедэ гүрэндэ ту-шаагдаха малые илгажа, тусхай гүүртэ, отара болгоод, тэдэндэ нэ-мэлтэ тэжээл үгэжэ, тамирыень алдахагүй гэжэ малшаднай оролдо-но. Тиихэ зуураа колхозниигуудһаа, ...

... аймагай колхозууд энэ ... ондоноойхиһоо хоёр дахин ... абахаар шиидээ юм.

Мяха абаха
(центнерээр)

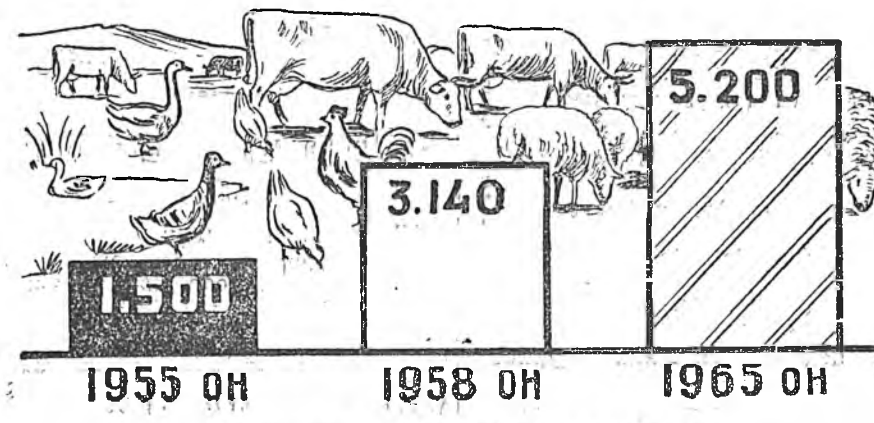

Тэжээл иимээр бэлэдхэгдэхэ

Адуу малаа шэмэтэй һайн тэ-жээлээр хүсэд хангахын тула энэ долоон жэлэй туршада ехэхэн хү-дэлмэри хэгдэхэ юм. Нэн түрүүн поли дээрэ кукуруза, наран сэсэг, турнепс, хартаабха гэхэ мэтэ тэ-жээлэй ургамалнууд хэзээ хэзээ-нэйхиһээ ехээр таригдажа, тэрэнэй ургасань эрид дээшэлхэ. Байгша ондо манай механизаторнууд **300 гектар дээрэ кукуруза, наран сэсэг тарижа, гектарай 300 центнерһээ доошо бэшэ кукурузын ургаса абаха гэжэ шиидэа.** Һаалишад, малшадай хүсөөр 15 гектар тур-непс, 30 гектар хартаабха таригда-ха юм.

Мүн 470 гектар газарта зелёнко таригдажа, тэндэһээ 10 мянга га-ран центнер ногоон тэжээл абтаха байна. Эдэ бүгэдын ашаар долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ нёдондо-нойхиһоо гурба дахин ехэ силос дараха гэжэ шиидээбди.

Ниитын мал ажалые таряа талха-най зүйлөөр хангахын тула орооһо таряа ехээр ургуулха хэрэгтэ анха-рал табигдана. Байгша ондо ороо-һо таряан һайнаар элдүүрилэгдэһэн пар дээрэ хэрээһэлдүүлэн таригдаха, тэндэ минеральна үтэгжүүлгэ гар-гагдаха байна. **Тарилгада хэрэглэг-дэхэ үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хаагдажа, тарилгын шанарта хүргэгдөө.** Мүн хартаабхын үрэһэн хүсэд хүрэхөөр бии. Хабарай тарилга үн-гэргэхэ трактор, машинанууд заһа-барилагданхай. Эдэ бүгэдэһөө ха-рахада мүнөө жэл хүдөө ажахын ургамалнуудай үндэр баян ургаса абаха дүүрэн арга боломжо бии.

Хони малаар элон манай кол-хозой эрхэ байдалда сабшалангай ургаса дээшэлүүлжэ, һайн шанар-тай үбһэ ехээр абаха тон шухала. Колхоздомнай 3900 гектар сабша-лан бии. Теэд сабшалангай хойно-һоо оролдосотойгоор харууһалдаг-гүй дээрэһээ тэрэнэй ургасань тон бага байһаар. Нёдондо сабша-лангай гектар бүриһөө оройдоол 6 центнер шахуу үбһэн абтаһан. Энэ жэлдэ **хүршэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй жэшээгээр ажаллажа, сабшалангай ургасые хоёр дахин дээшэлүүлхэ гэжэ оролдонобди.** Байгша ондо сабша-лангай газар дээрэ адагынь 5 мян-ган тонно наг шэбхэ гаргагдажа, уһалууриин газар 200 гектараар үр-гэдхэгдэхэ юм. Һүүлэй мэдээгээр сабшалан дээрэ 3 мянга гаран тон-но наг шэбхэ зөөгдөө. Мартын 15-һаа апрелиин 15 хүрэтэр наг шэбхэ зөөлгэ дээрэ эршэмтэйгээр хүдэлхэ һара соносхогдоо. Энэ үедэ **наг шэбхэ зөөлгэдэ 2 трактор, 7 авто-машина, 40 гаран мори, сар хүдэл-жэ байнхай. Эдэ бүгэдын ашаар мүнөө жэл адагынь 30 мянган центнер үбһэ суглуулжа абаха зо-рилготойбди.**

Ниитын баялиг арьбажана

Колхозой адуу малай олошоржо, ашаг шэмынь дээшэлхэдэ, мүн хү-дөө ажахын ургамалнуудай баян ургасын абтаха бүри ниитын баялиг арьбажажа, колхозниигуудай ажал хүдэлмэри хүнгэдэжэ, ажабайдалы-нь улам һайжарна. **Үнгэрэгшэ жэл-дэ колхозой мүнгэн олзо доход 3 миллион гаран түхэригтэ хүрэжэ, колхозниигуудай ажалта үдэр бүри-дэ 6 түхэриг мүнгэ, 1,5 килограмм орооһон хубаагдаһан байха юм.**

Долоон жэлэй эсэстэ мүнгэн олзо доходнай 10 миллион гаран түхэригтэ хүргэгдэхэ юм. Тиихэдэ колхозниигуудай ажалта үдэр бүри-дэ хоёр дахин ехэ мүнгэн хубаагда-даг болохо. Ерэхэ жэлһээ, 1960 он-һоо эхилжэ колхозниигуудай хэһэн ажалые мүнгөөр сэхэ түлэдэг боло-хомнай.

Ниитын олзо доходой ургаха бү-ри колхозой хубаагдадаггүй жаса жэлһээ жэлдэ ургана. **1958 ондо бүхы олзо доходой 32 процентнь энэ жасада оруулагдаа һэн. Мүнөө үедэ тэрэ жасада 8300 мянган тү-хэриг бии.**

Эдэ бүгэдын ашаар барилгын хүдэлмэри ехээр хэхэ арга олгог-доо. Долоон жэлэй түрүүшын жэл-дэ мүн лэ ехэ барилга хэгдэхээр хараалагданхай. Тодорхойлбол, зуун үнеэдэй типовой нэгэ байра, тугалай байра, 50 эхэ гахайн байха 2 байра, 3 мянган хониной байха 5 байра баригдаха юм. Тиихэдэ мянган тонно силосэй траншей, 170 тонно овощь хадагалха байра, 8 автомашинын гараж, 1 культбаза, малшадта 10 гэр баригдахаар тү-сэблэгдэнхэй.

Мүнөө үедэ хараалһан энэ түсэ-бөө бэелүүлхын тула ехэхэн хүдэл-мэри хэгдэжэ байна. Һүүлэй үдэр-нүүдтэ гахайн 1 байра, малшадай 4 гэр, кузница, 60 механизаторнуу-дай байха хамгын байра баригда-жа дүүрэхэеэ байна. Барилгада хэ-рэглэгдэхэ 3 мянган кубометр модон бэлэдхэгдээд, тэрэниие 2 пилора-маар тайража байнхайбди.

Саашадаа колхозниигуудай ажа-лай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулха хэрэгтэ анхарал табигдана. Энэ жэлдэ таряанай тоог хүсэд оньһо-жоруулагдаха, мүн малай фермын ажал ехэтэй хүдэлмэри хүнгэдхэг-дэхэ юм. Тэрэнэй ашаар байгша ондо колхозниигуудай ажалай бү-тээсые 40 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдаа.

Колхозой правлени, партийна эхин организаци ажахын һалбари бүридэ алмалта, арьбалалта орол-досотойгоор хэжэ, ниитын машина, зэмсэгтэ, бусад зөөридэ наринаар хандажа, тэрэниие заһабарилха хэрэгтэ мүнгэ зөөри багаар гарга-шалжа, продукциин өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха гэжэ оролдо-но.

Манай колхозой гэшүүд түрэл партиингаа XXI съездээр хараалаг-даһан түүхэтэ долоон жэлэй тү-сэбые уридшалан, 4—5 жэлэй тур-шада бэелүүлхын тула өөһэдынгөө хубитые оруулха байһаниинь дам-жаггүй.

Г. МАНТАЕВ,
колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

Тусхай фермэнүүдые эмхидхэнэ

... бодото хэрэг дээрэнь бэе-... зорилгоор олон колхозууд ... товарна фермэ эмхидхэнэ. ..., шахажа таргалуулаад, ... дэ гүрэндэ тушаагдаха, ... бодо мал, хонид, гахай, ... фермэдэ даалгагдажа ... хэды жэлһээ шахагдаха ... эндэ харууһалагдаха бай-...

... фермэ бүхэндэ тэрэнэй ... бүридхэлшэ, мал адуу-... томилогдоно. Хэрэгтэй бо-..., зэмсэгүүд, мэри учаа, ... тэжээлэй ургамалнуудые ... даалгагдажа үгтэнэ. ... хажа, бэлшээжэ тарга-луулха, харууһалха дэлгэрэнгы тү-сэб фермынхид табина. Тэрээн соо-нь ямар малай хэндэ даалгагдажа, хэдыдэ шэгнэгдээд, шахалгада та-бигдаха, һара бүхэндэ шэгнүүрэйнь хэды килограммаар нэмээгдэхэ, һүүлэй һүүлдэ хэды болгогдохо ту-хай тодорхойгоор заагдана.

Хаража байһан малайнгаа шэг-нүүр ямараар нэмээхэб, тэрэнэйн-гээ зэргээр мал адуулагшад ажа-лай түлөөһэ абаха байна. Нэгэшье толгойе гарзада оруулангүй, һайса таргалуулжа, мяхажуулжа шада-һан малшад урмашуулгын шанда хүртэхэ юм.

Жэшээлбэл, Карл Марксын нэ-рэмжэтэ колхоз иимэ фермэ бии болгоод, фельдшер нүхэр Бадмае-вые даагшаар табяа. Эндэ тус бү-ридөө дунда зэргээр 283 килограмм шэгнүүртэй 779 толгой гунан сар, толгой бүхэниинь хоёр центнер бо-лохо 120 эрэ хашараг Ринчин Сан-саев түрүүтэй дүрбэн мал адуулаг-шадта тушаажа үгтэбэ. Гадна 1559 хонин, 51 гахай, 90 адуу морин мүн шэгнэгдээд, тусхай хүнүүдтэ даал-гагдаа.

Хамтадаа 1954 центнер шэгнүүр-тэй элдэб түрэлэй мал фермынхид харюусалгадаа абаба. Бэлшээжэ, шахалгын үедэ тэдэнэй шэгнүүр бүхыдөө 350 центнерээр нэмээгдэ-хээр хараалагдана. Саашадаа го-логдоһон үнеэд, нэгэ түрүүлэгдэһэн гахайнууд, залуу мал эндэ асараг-даха.

«Заветы Ильича», «Улаан Бур-галтай», «Улаан Тори» колхозууд-та иимэ фермэнүүд бии болгогдобо. «Заветы Ильича» колхоздо фермые даагшаар коммунист, правлениин гэшүүн нүхэр Чердонов томилогдо-бо. Тэндэ эбэртэ бодо малай, хони-ной гурба—гурбан гүүртэ, отара эмхидхэгдээ. Мүн шахагдаха гахай-нууд, бэлшээридэ ябуулагдаха адуу морид бүридхэгдэбэ.

Мяханай-товарна фермэтэй кол-хоз бүхэн тарган мяха ехээр аба-даг, гүрэндөө тушаадаг болохо бай-һаниинь дамжаггүй.

К. Пашин.

ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД! МАЙН 1-нэй ХҮНДЭЛЭЛДЭ МҮРЫСӨӨ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛЭЕ!

Май һарынгаа түсэбөөр ажаллана

Шэнэ долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө ороной бүхы предприятинуудта дэлгэрһэн мүрысөөе һайшаан дэм-жэхэ зуураа, Улан-Удын модоной заводой хүдэлмэришэд предприя-тиингаа даалгабариие болзорһоонь урид, зургаан жэл соо дүүргэхэ гэ-һэн харюусалгатай уялга абаһан байна. Энэ уялгаяа предприятиин хүдэлмэришэд хүндэтэйгөөр дүүр-гэнэ.

Бригада, халаан бүхэндэ социа-листическэ мүрысөөнэй үргэн да-лайсатайгаар дэлгэрһэнэй ашаар заводой нэгэдэхи кварталай түсэб 129,5 процент дүүргэгдээ. Энэ үе соо түсэбһөө гадуур 12 мянга гаран кубометр хюрөөдэмэл модон гар-гагдаа. Заводой хүдэлмэришэд ап-релиин 6-да 4 һарынгаа даалгабари дүүргээд, мүнөө май һарынгаа тү-сэбөөр ажаллажа байна.

Мастер Илья Павловай халаа-найхид жэлэй эхинһээ 6 һарынгаа даалгабари дүүргээд, июлиин түсэ-бөөр ажаллажа оробо. И. Белокры-лов, И. Горячкин, С. Воробьев, И. Оглоблин, мүн бусадай хүтэлбэ-рилдэг халаанайхид графигаа уридлан дүүргээд, май һарынгаа түсэбөөр хүдэлжэ оронхой.

Заводой хүдэлмэришэд эдэ үдэр-нүүдтэ түсэбһөө гадуур олон зуун кубометр хюрөөдэмэл модо гарга-на.

Д. Аюшеев.

Түрүү цех

Ленинэй орденто паровозо-вагон-но заводой цехүүдэй дунда дэл-гэрһэн мүрысөөндэ шэрэм шудхал-гын цехынхид түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ. Энэ цехын хүдэлмэ-ришэд шэнэ долоон жэлэй түрүү-шын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дээшэлүү-лэгдэһэн уялга абахадаа жэлэйнгээ даалгабариие болзорһоонь урид, декабриин 26-да дүүргэжэ, түсэб-һөө гадуур 600 тонно шэрэмэй шуд-халаа гаргаха, ажалайнгаа бүтээ-сые 101 процент хүрэтэр дээшэ-лүүлхэ гэжэ шиидэһэн юм.

Цехын хүдэлмэришэд үгэдөө хү-рэхын тула мүрысөө үргэнөөр дэл-гэрүүлжэ, кварталайнгаа түсэбые 105,7 процент дүүргээ. К. Мандру-совай хүтэлбэрилдэг участогай хү-дэлмэришэд нэгэдэхи кварталайн-гаа түсэбые хамагһаа түрүүн дүүр-гэжэ, цех соогоо шалгарһан байна. Хэб шудхагшад нүхэд Личунов, Ступин, Барковский, Красцкова гэгшэд габшагай бэрхээр ажалла-һанайнгаа түлөө хүндэлэлэй сам-барта саг үргэлжэ бэшэгдэдэг бо-лонхой.

Б. Степанов.

Мастер Апаровичын участогта

Залуу инженер Евгений Савелье-вич Апарович Кировэй нэрэмжэтэ Белоруссидахи лесотехническэ ин-ститут 1957 ондо дүүргэмсээрээ Бу-рядай АССР-эй Байкальска лес-промхоздо хүдэлхөөр эльгээгдэһэн байгаа. Нүхэр Апарович мүнөө үе-дэ Котокельдэхи модошодой учас-тогые хүтэлбэрилнэ. Залуу инжене-рэй хүтэлбэрилдэг участогай хүдэл-мэришэд партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатай-гаар бэелүүлхын тула харюусалга-тай уялга абаад, тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Леспромхоз соогоо түрүү зэргэ-дэ гараһан энэ участок кварталайн-гаа түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргэбэ. Участогай хүдэлмэришэд шэнэ долоон жэлэй түрүүшын жэ-лэй түсэбые болзорһоонь урид дүүр-гэхын түлөө дээшэлүүлэгдэһэн уялга абахадаа жэлэйнгээ даалга-бариие декабриин 1-дэ дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 10 мянган кубо-метр барилгын модо гүрэндэ үгэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. «Энэ уялга-яа заатагүй дүүргэхэбди» гэжэ участогай хүдэлмэришэд мэдүүлнэ.

Б. Ванданов.

Хоёр һараар урид...

Үбэлэй үедэ мүльһэн дороһоо зага-һа бариха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэдэг бригада-нууд Горячинскын загаһанай завод-то нилээд олон юм. Энэ заводто хү-дэлдэг Виктор Бурдуковскиин бри-гада коммунистическэ ажалай кол-лективэй нэрэ зэргэтэй болохын тү-лөө тэмсэжэ, үбэлэй үедэ мүльһэн дороһоо загаһа бариха даалгабаряа хоёр һараар уридшалан дүүргэжэ, гүрэндэ 70 центнер загаһа түсэбһөө гадуур тушаагаа. Энэ бригада һара бүриингөө даалгабариие 300—450 процент дүүргэдэг болонхой.

В. Будаев.

Шэнэ машинанууд шахтада хэрэглэгдэнэ

Галуута Нуурай нүүрһэшэдэй аба-һан уялга соо 1959 ондо ажалайн-гаа бүтээсые зургаан процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хэлэгдэнэ. Хэлэ-һэн үгэдөө хүрэхын тула нүүрһэ-шэд бүхы зэр зэмсэгээ ашаг ехэ-тэйгээр хэрэглэхые оролдоно, шэнэ техникэ хэрэглэнэ.

№ 2/5 шахтада нүүрһэ малта-даг «Горняк», «Донбасс» гэжэ ком-байнууд хэрэглэгдэнэ. Һаяхан үшөө нэгэ шэнэ комбайн асарагдажа, 7/8 шахтада ашаглагдахань. Эдэ үдэрнүүдтэ энергетик нүхэр Марко-вай хүтэлбэри доро шэнэ комбай-най механизм шудалагдажа байна.

Ф. Моренец.

Ажалай түрүүшүүл улам олошорно

Партиин XXI съездһээ хой-шо үнгэрһэн саг соо шэгнүүр заһабарилдаг Улан-Удын за-водто ажалай түрүүшүүл улам олошоржо байна. Эндэхи хүдэлмэришэд шэнэ долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысэ-жэ, нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 104,5 процент дүүргэ-бэ.

Заводой хүдэлмэришэд нэ-гэдэхи кварталда 1400 шэг-нүүр заһабарилаа. Бригада-нуудай дунда дэлгэрһэн мүры-сөөндэ мастер А. Бассовичын бригада онсо шалгаржа, нэгэ-дэхи кварталайнгаа даалгаба-риие 138 процент дүүргээ. Мастер Бассович гэшүүдтээ жэшээ харуулан, үдэр бүриин-гөө даалгабариие 180—200 процент дүүргэдэг юм. Уралан нарижуулгын дурадхалнуудые олоор оруулдаг нүхэр Столь оньһон станок зохёоһон юм. Тэрээнэй ашаар үнгэрэгшэ жэл 60 мянган түхэригэй зөө-ри арьбалагдаа. Энэ уралан нарижуулагша жэлэй эхинһээ шэнэ дурадхалнуудые оруул-жа улам бүтээсэтэйгээр ажал-лана. Л. Хайдуров.

Зураг дээрэ: нүхэр А. Бас-сович заһагдаһан шэгнүүрые шалгажа байна.

ШҮҮБЭРИТЭ ЛОТЕРЕЙН ТИРАЖ ГАРАХАНЬ

Республикын ажалшадай дунда 1959 оной шүүбэритэ лотерейн билет ехэ түргэн тараагдаа. Түрүүшынь билет богонихон болзор соо долоон зуун таби мянган түхэригтэ тараагдаһан байха юм. 1959 ондо гаргагдаһан лотерейн дүримэй ёһоор, түрүүшынь лотерейн билет тиражай гараха үдэр хүрэтэр гэхэ гү, али апрелиин 15 хүрэтэр худалдагдаха зэргэтэй байгаа. Хэрбээ абтаһан биледэй болзорһоо урид хуу худалдагдаһан байгаа һаань, нөөсэлгын центральна кассанууд удаадахи—хоёрдохи лотерейнь билет худалдаанда гаргаха эрхэтэй. Лотерейн хоёрдохи шүүбэритэ билет худалдажа дүүргэмсээрээ гурбадахииень тараажа эхилхэ байна.

Лотерейн түрүүшын билет газар бүхэндэ мартын 20 хүрэтэр худалдагдажа дүүрэһэн байгаа. Республикын зарим аймагууд болон городуудта лотерейн билет бүришьеһаа эртэ дүүргэгдэһэн байха юм. Тиихэдэ нөөсэлгын центральна касса хоёрдохи лотерейн билет худалдажа эхилээ һэн. Байгша оной апрелиин нэгэндэ хоёрдохи лотерейн билет зуун хори мянган түхэригтэ хүрэтэр тараагдаад байна.

Апрелиин 15-да нэгэдэхи шүүбэритэ лотерейн биледэй тираж Москва городто үнгэргэгдэхэ байна. Тиихэдэ хоёрдохи лотерейн биледэй тираж июниин 30-да Куйбышев городто болохо юм.

М. Халбаев.

Оролдосотой хонишон

Цыдендамба Доржиев «Коммунизм» колхозой дүршэл ехэтэй хонишодой нэгэн юм. Тэрэ даажа байһан хонидоо жэл бүхэндэ тобир тарганаар ондо оруулна, абаһан хурьгадаа гарзагүйгөөр түлжүүлнэ.

Энэ жэлдэ нүхэр Доржиев 383 толгой хони даажа байна. Бэлэдхэл һайнтайгаар үбэлжэлгэеэ эхилээ һэн. Түл абалгадаа бүришье һайнаар бэлэдхэһэн байна. Мүнөө энэ отарада 300 гаран хурьган абтанхай. Хурьгадынь гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

Доржиев баян дүй дүршэлдөө залуу хонишодые һургадаг. 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абаха уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө ехэ оролдосотойгоор хүдэлмэрилжэ байна.

Д-Н. Чимитов.

Яруулна.

Журам сахигшадай бригада

Город болон хүдөө нютагуудта ниитын журам сахиха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Предприяти, колхоз, совхозуудта комсомол-залуушуулай дундаһаа журам сахиха бритаданууд элоор байгуулагдана.

Бичурын совхозой партком энэ гуримые дэмжэжэ, журам сахигшадай бригада байгуулаа. Совхозой ветврач коммунист Владимир Бадмаев тус бригадын хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ болобо. Олониитын газарта таагүй ааша, наншалдаа, шууяа татадаг ябадалтай тэмсэхын тула олон залуушуул өөһэдынгөө дураар бригадын гэшүүд болохые дурадхана.

Х. Очиров.

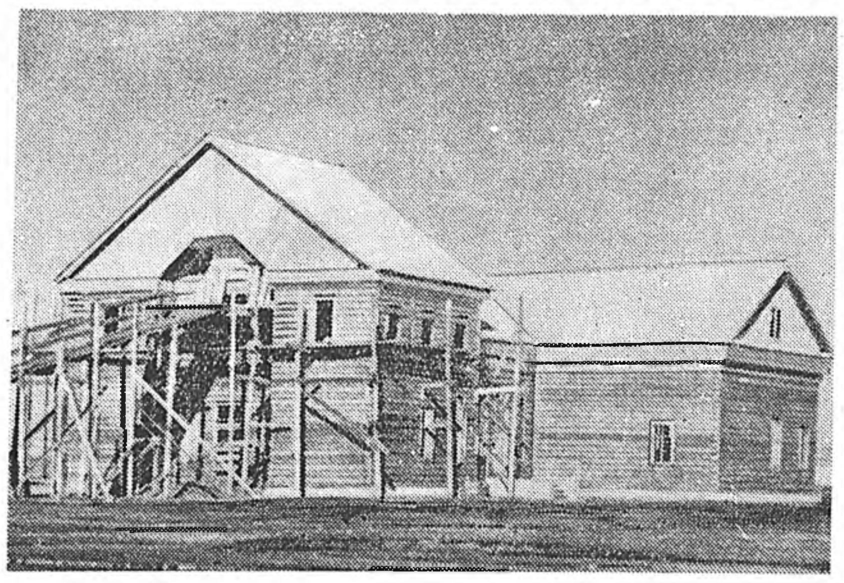

Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхоз соёлой ургалтые улам дээшэлүүлхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулна. Колхозой холын отара, гүүртэнүүдтэ культбазанууд баригданхай, тэдэнь гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Нёдондо залуушуулай үүсхэлээр стадион баригдаа. Стадионой дэргэдэ томо клуб баригдажа байна. Энэ клубай зал ашаглалгада оруулагдаа. Эндэ концерт, кино хододоо харуулагдадаг. Һаяхан энэ зал соо бурят драмын театр зүжэг харуулаа. **Зураг дээрэ:** тус клубай байшан.

А. Мантаевай фото.

Үйлэдбэриин түрүүшүүл ниитын гурим сахилсана

Коммунизм байгуулхадамнай элдэб һаад ушаруулагшадтай шангаар тэмсэхэ гэһэн партиин уряае Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой шэрэм шудхалгын цехын залуу хүдэлмэришэд халуунаар дэмжэбэ.

Цехын ахалагша мастер нүхэр Табхаев, шудхалаашад нүхэд Радионов, Татарников, Купцов, Кузьмин гэгшэд партиин уряае цех соогоо хамагһаа түрүүн дэмжэжэ, ниитын гурим сахигшадай бүлэгтэ һайн дураараа орохо байһанаа мэдүүлбэ. Залуу хүдэлмэришэдэй һайшаалтай үүсхэлые үнинэй хүдэлмэришэд — бригадир Азаров, хэб хэгшэд Жеребчиков, Хахалев дэмжээ. Удаань цехын хүдэлмэришэдшье ниитын гурим сахиха бүлэгтэ оролсобо.

Партиин уряае дэмжэһэн хүнүүд цехтэ улам олошоржо байна. Партийна суглаанай болоходо цехын бүхы коммунистнууд үгэ хэлэхэдээ, милицидэ туһалха бригадануудай гэшүүд болгогты гэжэ мэдүүлээ. Шэрэм шудхалгын цехынхид партиин уряае иигэжэ нэгэн дуугаар дэмжэн, ниитын гурим эдэбхитэйгээр сахижа оробо.

А. Мельников.

Научна сесси үнгэргэгдэбэ

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтда КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр коммунистическэ хүмүүжүүлгэдэ зорюулагдаһан научна сесси һаяхан үнгэргэгдэбэ.

Сесси дээрэ олон элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдээ.

Педагогическа наукануудай кандидат **А. А. Константиновай** «КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, педагогическа наукын хэхэ зорилгонууд»; доцент **А. А. Дуриновай** «Һуралсалые үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор ябуулха—залуушуулые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгын шухала нүхэсэл»; педагогическа наукануудай кандидат **А. В. Данчиновай** «Советскэ обществын хүгжэлтын шэнэ шатада үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ гэр бүлын үүргэ» гэһэн элидхэлнүүд шагнагдаа.

Научна энэ сессиин хүдэлмэридэ научна, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд олоороо хабаадалсаа.

Тэрэшэлэн Бурядай түүхын асуудалнуудаар научна сесси үнгэргэгдөө. Энэ сессиин хүдэлмэридэ багшанарай, зооветеринарна, научно-шэнжэлэлгын комплексно институдуудай хүдэлмэрилэгшэд олоороо хабаадалсаа. Эндэ түүхын наукануудай кандидат **П. Т. Хаптаевай** «Бурядай түүхые шудалха арга боломжонууд»; түүхын кандидат **Ю. А. Гаркушын** «Мүнөө үедэ хүдэлмэришэн таряашан хоёрэй холбоо барисаа бэхижүүлгэ» болон бусад асуудалаар хамта 9 элидхэл шагнагдаа.

К. Сыденов.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор республика доторнай мүнөөдэр, үглөөдэр сэлмэн, бүрхэн байха. Зарим газарта бага зэргэ саһан орохо. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудта 21—26 градус, урда аймагуудта 18—13 градус хүйтэн болохо. Үдэртөө республикын хойто аймагуудта 0,5 градус хүйтэн, урда аймагуудта 5—10 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

КПСС-эй XXI съездын материалнуудай суглуулбаринууд

Чехословакиин «Руде право» гэжэ хэблэл Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездын материалнуудай суглуулбари хэблэжэ гаргаба. Тус суглуулбарида «1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл, съездын тогтоолнууд болон съездын делегадуудай, хилын саанаһаа ерэһэн айлшадай үгэнүүд оролсоно.

КПСС-эй XXI съездын материалнуудай суглуулбаринууд мүн Албанида, Венгридэ болон арадай демократиин бусад оронуудта хэблэгдэн гараба.

(ТАСС).

АЛБАНИИН АРАД ЭБ НАЙРАМДАЛ ХҮСЭНЭ

ТИРАНА, апрелиин 7. (ТАСС). Италиин ээрхэг түримхэйшүүл 20 жэлэй урда тээ 1939 оной апрелиин 7-до Албанида добтолон орожо, тэрэниие эзэмдэһэн байгаа.

Фашистска дарлалтын эдэ хара үдэрнүүдые албан арад дахяад тохёолдуулгахагүй гэжэ Албаниин газетэнүүдэй мүнөөдэрэй түрүү бэшэгүүд соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Һүүлэй 20 жэлэй турша соо ехэ хубилалта болоо гэжэ «Зери и Популлит» газетэ тэмдэглэнэ. Албани эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай гүрэн, Советскэ Союзай толгойлдог социалистическэ лагериин оронуудай агуу ехэ бүлынь гэшүүн болонхой. Бэе бэеэ хүндэлэлсэхэ, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудта үндэһэлэн бүхы оронуудтай, илангаяа хүршэнэртэеэ хани һайн харилсаатай байхые Албаниин ажалда дуратай арад ехээр хүсэнэ. Гэбэшье Хойто-атлантическа болон Балканай ээрхэг түримхэй бүлэглэлнүүдээр зоригжуулагдадаг зарим хүршэ оронуудай зонхилхы хүнүүд аюултай политика бэелүүлнэ. Италиин газар дээрэ США-гэй ракетнэ базануудые байгуулха тухай итало-американска хэлсээн һаяхан баталагдаа. Энэ хадаа арсалдаануудаа хэлсээ хэжэ зайсуулха тухай Советскэ Союзай болон бусад оронуудай оруулһан эб найрамдалта дурадхалнуудта үгтэһэн даншье бодомжогүй харюу болоно гээшэ. Италитай хүршэ ёһоной харилсаа тогтоохын, Адриатическа далай шадарай районие ядерна болон ракетнэ зэбсэгһээ сүлөө, амгалан тайбан, хани найрамдалта газар нютаг болгохын тулада Албаниин правительствын нэгэтэ бэшэ оролдолго гаргадаг байбашье, Италиин зонхилхы хүнүүд америкынхидэй үгэдэ орошоод лэ байдаг дээрэһээ социалистическэ лагерьта эсэргүү шэглүүлэгдэһэн баһа нэгэ аюултай алхам хэбэ гээшэ гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Энэ замаар ябаха гээшэ түүхын һургуули тухай, Италида тон муу юумэнэй хэдэхэн жэлэй урда тээ болоһон тухай мартаһан ябадал болохо байна гээд газетэ түгэсхэлдөө бэшэнэ.

Эб найрамдал хамгаалха канадска конгрессэй мэдүү[лгэ]

ОТТАВА, апрелиин 7. (ТАСС). Хүйтэн дай болюулха, Берлин тухай асуудал амгалан ёһоор хэлсээ хэжэ гуримшуулха оролдолго гаргаха уряатайгаар эб найрамдал хамгаалха канадска конгресс правительствода хандаа.

«Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые али нэгэн аргаар бэе бэеһээнь холо болгохо гү, али Европын түбтэхи эдэ хүсэнүүдэй тоо хороохо тухай дурадхалые элитээр, шууд сэхээр дэмжэхыень Канадын правительствые бидэнэр уряалнабди. Үнэн зүбөөр бодомжолжо үзөөд байхадаа, Германиин хоёр гүрэнэй тогтоод байһан түүхэтэ баримтые, мүн нэгэдэхэ тухай эдэ хоёр гүрэнэй хэлсээ хэжэ эхилхэ шухала байһые мэдэрхэ хэрэгтэй болоно» гэжэ конгрессэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Милитаризмые усадхахын, ядерна зэбсэг яаралтайгаар [...] зогсоохын, мүн Европын [...] даг арадууд болон [...] аюулгүй байдал хангахы[н] Германитай эбэй договор [...] шухала болоно гэжэ эб н[айрамдал] хамгаалха канадска конг[ресс тэм]дэглэнэ.

«Хамаатай гүрэнүүд [...] хэлсээ баталжа, Баруун [...] өөрын мэдэлтэй сүлөөтэ [...] лэхэнээр болгожо шадаха [...]

Дээдэ тушаалтанай хэл[...] һээ арсаха тухай, дайн [...] рүүлжэ эхилхэ тухай, [...] дын асуудалнуудые хүс[...] шиидхэхэ тухай харюуса[...] халгануудые Канада эрид [...] руушааха ёһотой. Ядер[...] хэрэглэлгые Канада [...] ёһотой гэжэ конгресс мэд[...] түгэсхэлдэ тэмдэглэнэ.

КНР-тэй худалдаа наймаа эрхилхые Америкын сенатор һайшаана

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 7 (ТАСС). Юнайтед Пресс интернейшнл агентствын корреспондент Сиэтлһээ иигэжэ мэдээсэнэ. Портнуудай ашаа тээгшэдэй болон складуудай хүдэлмэришэдэй профсоюзай 13-дахи съезд дээрэ Америкын сенатор Уоррен Магнасон үгэ хэлээ. Тиихэдээ, США-гэй дэмжэлгэ хүлеэн Чан Кай-ши «Хитадта добтолон орожо» шадаха гэжэ Холбоото Штадуудай хархис этэгээдүүдэй найдадаг байһые тэрэ ехээр наада хараһан байна. Иимэ юумэ хээ гээшэ һаань, дэлхэйн гурбадахи дайн эхилхэ байна бшуу гэжэ сенатор [...]

Арадай Хитадтай хари[лсаа бай]гуулха бүхы асуудалда «ш[...] хандахаар болоо» гэжэ [...] һанамжа дурадхал оруулһ[...]

Холбоото Штадууд бол[он Хита]дай Арадай Республикын [...] худалдаа наймаанай хари[лсаа тог]тоохо шухала гэжэ Магна[сон хэ]лээ. «Дэлхэйн бусад бүхы [...] Хитадтай наймаа хэнэ» г[...] онсолон тэмдэглээ.

США КНР-тэй «худалда[а] һайнаар» эрхилжэ шадаха [...] натор һанамжалдаг байна.

Кипрын правительство байгуулагдаба

ЛОНДОН, апрелиин 7. (ТАСС). Архиепископ Макариос толгойлогшотой правительство Кипр арал дээрэ байгуулагдаа гэжэ Рейтер агентство мэдээсэнэ.

Правительство арбан министрһээ бүрндэнэ. Тэдэнэй долоониинь грек, гурбаниинь турок үндэһэ яһанай хүнүүд юм. Тэрэшэлэн м[...] хоёр орлогшын нэгэнии[нь] нүгөөдэнь турок. Архиепис[коп Ма]кариос гадаадын хэрэгүүд[...] терствые саг зуура хүтэ[лбэрил]сэнэ. Премьер-министрын [орлог]шоор Фазыл Кучук (Кипр[...]гуудай хүтэлбэрилэгшэ) [...]

Турци. Стамбул. Үгытэй ядуу хүнүүдэй байдаг «гэрнүүд». Городой [...]тедэй түрүүлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор 60 мянган иимэ гэр байра Стамбу[л...]

ТАСС-эй фото.

Хитад тухай тэмдэглэлнүүд

1. ҮБГЭД, ХҮГШЭДТЭ ГЭРНҮҮД БАРИГДАНА

Бидэнэр, советскэ журналистнар, Баодин городһоо 30 километр хажуу тээ байһан Сьэфан тосхон ерээд байхадаа, үндэр наһатай болоһон хүнүүдэй байдаг гэрые хараха гэжэ шиидэбэбди. Энэ гэрые «Зол жаргалай гэр» гэжэ эндэ нэрлэдэг юм. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудые бэхижүүлхэ хүдэлмэриин эршэдэжэ байха үедэ, 1958 оной хабар иимэ гэрнүүд байгуулагдажа захалаа һэн. Мүнөө орон дотор иимэ гэрнүүд олон болоо. Сюйшуй уездын гансал Сьэфан тосхондохи «Зол жаргалай гэртэ» үндэр наһатай 925 үбгэд, хүгшэд байдаг.

Тэрэ гэртэ маанадые дахуулжа асархадань, газаада түхэл маягаараа тиимэ ехээр гайхамаар бэшэ байгаа. Энэ юрын лэ хоёр таһалгатай нэгэ дабхар гэр—нэгэ таһалгань эрэшүүлдэ, нүгөөдэнь эхэнэрнүүдтэ зорюулагданхай. Гэртэ ороод, бидэ орон харабагүйбди—тухайлхада эндэ байдаг хүнүүд газараар унтадаг байгаа юм. Теэд гэр дотор ариг сэбэр, сонхо дээгүүр сэсэгтэй горшоогхонууд табяатай, ханадань журналһаа абтаһан зурагууд нялгатай байба.

Зохидхоноор хубсалһан басаган маанадые угтажа, гэр соохиие харуулба. Энэмнай үндэр наһатай болоһон үбгэдые харадаг хүн байгаа. Энэл басаган тэдэндэ эдеэ хэдэг, хубсаһыень угаадаг, гэр соохи ариг сэбэрые болон гуримые сахидаг хүн байба. Энэ гэр соо байдаг хүнүүдые харуулхыень тэрэ басагые гуйхадамнай, маанадые дахуулжа газаа гаргаба. Урда зүгэй томохон модоной һүүдэртэ һуужа байһан үндэр наһатайшуулые бидэнэр хаража, тэдэнтэй танилсабабди. Бүхыдөө долоон хүн—дүрбэн эрэшүүл, гурбан эхэнэр байба. Тэдэнэй дундуур наһатайнь 82-той. Сэбэрхэнээр угаагдаад, зохидхоноор утюгдэһэн гадар хубсаһа бултадаа үмдэнхэй һууба.

90 наһатай Чжу Лао-дуй иигэжэ хөөрэбэ:

— Өөрынгөө урданай байдал тухай хөөрэхэдэмни, намда ехэ хүндэ. Энээн тухай хөөрэлдөөнэй эхилхэдэ бүришье уйдхартай болодог, тиимэһээ урдынгаа байдал тухай гоёон татажа хөөрэдэгби. Таанадай ерэхын урдахана, бидэ, үбгэд, хүгшэдэй дунда арсалдаан болоо һэн. Намайе помещигэй ямар ехээр сохидог, бултанай хараһаар байтар тамалдагыень намда һануулһан байна. Арсалдахадаа би эдэ бүгэдые бултынь буруушаагааб. Үндэр наһатай болошоод, энээн тухай дурдахамни эшхэбтэр байдаг. Теэд таанар Ленинэй түрэһэн оронһоо ерээ ха юмта, таанадта хазагайгаар хэлэжэ болохогүй. Тиигээд би таанадта бултынь мэдэрнэб, хэтэрхэдээ энээнһээ дорошье ушар тохёолдогшо һэн.

Гашуудалта байдалаа дурдахадаа, уярһан үбгэн нюдэнэйнгөө нёлбоһо аршаад, саашань үргэлжэлүүлэн хөөрэбэ:

— Оронойнгоо сүлөөлэгдэхын урда тээ би жаран жэл батрак ябааб. Олон хүндэ хүдэлөөб, хүлһөө ехээр гаргааб... Хэрбээ гаргаһан хүлһөө томонууд амһарта соо суглуулаа һаам, элохон лэ помещигүүдэй орожо үхэхөөр ехэ уһан болохо байгаа. Хэршье оролдожо хүдэлөө, хэршье нюргаяа нугалаа һаа, өөрын гэртэй боложо шадаагүй, ямар байгаа һэмбиб, тэрэл зандаа үлөө һэм. Минин дала гарахадам, намайе оройдоошье тоохо хэрэглэхээ болёо һэн. Үдэр соогоо хахад аяга барайгар түлөөһэтэйгөөр ямаршье һаань ажалда абахынь баяшуулай гэрээр ябажа гуйдаг байгааб. Теэд яндан үтэли нохой мэтээр намайе үлдэгшэ һэн. Тиигээд би гуйраншалжа захалаа бэлэйб. Үүрэй сайхалаар нэгэ адха барайгар хэнһээ мүнөөдэр гуйха тухайдаа бодолгото боложо ябагша һэм. Ямар нэгэн энэрхы һайн хүн олдожо, би хододоо өөрынгөө һанаашые хүсэлдүүлдэг байгааб. Һүни болоходо намда бүри хүндэ болохо бэлэй. Сүлэлгэһөө тэрьедэһэн хүндэл адли би хүнэй гэрэй оройн хүнды гү, али барайгарай һолоомон соо хоногшо һэм. Хубсаһамни хахаржа һанги набта һүрөөд, мүртэм тогтохоо болижо захалаа һэн. Иимэ хубсаһатай би үбэлэй сагта хүйтэнһөө бэеэ абарха ямаршье арга олдогшогүй һэм.

Удангүй үбгэн бэеэ барижа, зүрхэеэ доро оруулаад,—урданай юумэ ула болоо, мүнөөнэй юумэ зула болоо,—гэжэ үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Иимэ ажабайдал тухай зүүдэндээшье харадаггүй һэм. Һайн гэртэ байнаб, һайнаар эдеэлүүлнэ, хубсалуулна, хубсаһыемнай угаана. Байн байн манда торгон тэрлигүүдые үгэхэ гэлсэгшэ. Иимэл даа хүндэтэ аша гушанар!—гэжэ Чжу Лао-дуй үгэеэ дүүргэнэ.

«Зол жаргалай гэрһээ» бусажа ябахадаа, нээрээшье эдэ гэрнүүд үндэр наһатайшуулда ёһотойл жаргалайнь орон ха юм гэжэ бидэ бодожо ябаабди. Тиигээд бидэ бодонобди: орон дотор хоёр мянган уезд, уезд бүхэнэй «Зол жаргалай гэрнүүдтэ» мянгаад хүн, тиимэ болохолоороо гансал хүдөө нютагта эдэ «Зол жаргалай гэртэ» хоёр миллион шахуу хүн байна. Харин иимэ «Зол жаргалай гэрнүүд» городтошье бии ха юм.

Энэ тоо тиимэ ехэ бэшэшье һаа, иимэ гэрнүүдэй үндэр наһатайшуулда ямар ехэ удхашанартай байһыень харуулна бшуу. Үндэр наһатай боложо байһан аад, мүнөө хүдэлжэ ябаһан таряашадтай хөөрэлдэхэ ушар манда дайралдагша һэн. Хүгшэрхэдөө тэдэнэй яажа ажаһууха тушаа хөөрэлдөөнэй болоходо, «Зол жаргалай гэр» тухай тэдэнэр дурдагша һэн.

Эдэ хүнүүд хүгшэрхэдөө яажа амидарха тухайдаа һанаа сэдьхэлээ зобоногүй, юундэб гэхэдэ эдэнэй ерээдүйнь гүйсэд хангагданхай.

2. ШҮЛЭГШЭ АРАД ЗОН

Хитадта ерээд байхадамнай орон дотор миллион шахуу хүн зоной шүлэг бэшэдэг тухай бидэндэ дуулгаа бэлэй. Поэдүүд, врачууд, багшанар, инженернүүд, агрономууд, хүдэлмэришэд, алба хаагшад, таряашад, солдадууд шүлэг бэшэнэ. Жэл хүрэхэгүй саг соо бэшэгдэһэн 15 миллион шүлэгүүд соо тунхаглан тараахаар һайн шүлэгүүд олон дайралдадаг һэн,—гэжэ манда хэлэһэн байгаа. Тиимэһээ Хитадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет юрын хүнүүдэй бэшэһэн һайн шүлэгүүдэй ехэ суглуулбари гаргаха гэжэ тогтоогоо һэн.

Ороной город, тосхон гарахадаа, гэрэй хана түшөөд гү, али шулуун дээрэ һуугаад саарһа, карандаш баряад ямар бэ даа нэгэ хитадай шүлэг зохёожо байхыень бидэ харагша һэмди. Чунцинһаа Ханькоу орожо ябаһан «Цзинь Мынь» пароход дээрэ ябахадаа шүлэг зохёогшодые олоор хаража, илангаяа ехээр һонирхоо һэмди. Хоёр сүүдхэһээ үлүү саг соо эдэ зоноор сугтаа ябахадаа, бидэ тэдэнэй хэдэг ажалтай танилсаа һэмди. Гурбадахи хүн бүхэниинь палуба дээрэ һуугаад, ехэ бодолгото болон карандашаа амандаа хээд гү, али блокнот дээрээ ямар бэ даа нэгэ үзэгүүдые бэшэжэ байхыень бидэ харагша һэмди.

— Шүлэг бэшэнэ,—гэжэ оршуулагша манда ойлгуулаа һэн.

Пароход дээрэ яагаад иимэ олон шүлэг зохёогшод бии болооб гэжэ гайхалташьегүй, юундэб гэхэдэ тойроод байһан байдал энээндэ ехэ таарамжатай байгаа ха юм. Янцзы мүрэн, илангаяа Чунцин-Ичан участогта даншьеһаа гоё һайхан, сасуулхаар тиимэ юумэн олдохооршье бэшэ шэнги. Элдэб гоё һайхан оройтой эгсэ шахуу үндэр хаданууд мүрэнэй эрьеэр ёройлдоно. Гансал эндэ тэндэ һалхи бэроогой гаргажархиһан хүндынүүдтэ ганса нэгэн гэрнүүд харагдана. Хитадай поэдүүд өөһэдынгөө зоригжолто поэмэнүүдые бэшэхээ эдэ гэрнүүдтэ ерэдэг байгаа ёһотой.

Зүб юумэн зүбөөрөө у[...] тадта шүлэг хаанашье, [...] бэшэдэг. Хитад арадай [...] шүлэгүүд ород хэлэн дээрэ [...]дэ оршуулагдажа, тэдэнэ[й] һайханайнь талаар өөһэды[н] намжануудые бидэ хэлэхэ [...] гэжэ этигэхээр байна.

Гол удхынгаа, ажабайдал[...] боотой байдагайнгаа тала[ар] түрүүлхээр бэшэ шүлэгүү[...]дэдэг байна. Арадай ама[...]нууд шүлэгшэдэй ажалда [...] һална.

Тэргын сахариг тоһодоо[...]
Тэдэ жэбэрхэ, ханхинаха[...]
Хэрбээ хүн политика [...]
ба[...]

Тэрэнэй уураг тархинь «[...]
тэрэ хүн «до[...]

Сьэфан тосхоной нэгэ гэр[...]да иероглифоор бэшэһэн [...] бидэндэ иимээр оршуул[...] һэн. Энэ шүлэг нютагай н[...] бэшэһэн байгаа. Энэ тосхо[ной] нэгэ гэрэй ханада бэшээт[эй ...]шанай шүлэг хараабди. [...] оршуулхада иимэ:

Парти—манай шодэн,
Социализм—манай ажаб[...]

Хэн партида, социализмд[...]
ябада[...]

Тэрэ өөрынгөө толгой аба[...]

Энэ шүлэг, доронь [...] һара үдэрэйнь харуулһана[...] 1957 оной намар баруунай [...]римталагшадтай тэмсэлэй [...]жэ байха үедэ бэшэгдэһэн [...] Иимэ жэшээнүүдые элоор [...] болохо байна.

Г. ОБЪЕД[...]

Редактор **Ц. Ц. ЦИБ[...]**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни—34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-[...], культуры и быта—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01010. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. №[...]